

POLICEJNÍ AKADEMIE ČESKÉ REPUBLIKY V PRAZE

Fakulta bezpečnostně právní

Katedra kriminologie

Hazardní hraní – kriminologický pohled

Bakalářská práce

Gambling – criminological perspective

Bachelor thesis

VEDOUCÍ PRÁCE

PaedDr. Petr Přecechtěl

AUTOR PRÁCE

Anežka Mikošková

PRAHA

2022

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že předložená práce je mým původním autorským dílem, které jsem vypracovala samostatně. Veškerou literaturu a další zdroje, z nichž jsem čerpala, v práci řádně cituji a jsou uvedeny v seznamu použité literatury.

V Praze dne

Anežka Mikošková

Poděkování

Děkuji vedoucímu této bakalářské práce, panu PaedDr. Petru Přecechtělovi, za cenné rady a užitečnou pomoc během vypracovávání bakalářské práce. Stejně tak poděkování patří panu doktorovi Karlu Nešporovi za zprostředkování kontaktů využitých nejen v empirické části této práce. Za velmi vzácné informace děkuji také panu adiktologovi Františku Trantinovi a panu Aleši Laušmanovi. Stejně tak děkuji panu bakaláři Marceli Ambrožovi za jeho ochotu a věnovaný čas.

Anežka Mikošková

ANOTACE

Tato práce se zabývá problematikou hazardního hraní z kriminologického pohledu, přičemž důraz je kladen na oblast kontroly tohoto fenoménu a zvýšená pozornost je také věnována oblasti on-line hazardu. Právě v oblasti on-line tato práce představí zcela nový preventivní projekt. Teoretická část práce je rozdělena do 5 hlavních kapitol, které dohromady usilují o co nejaktuálnější popis tohoto fenoménu v 21. století. Práce se kromě fenomenologie hazardního hraní a patologického hráčství v České republice zabývá také jejich etiologií například v souvislosti se specifickými skupinami populace. Následující stránky subjektivně hodnotí účinnost a efektivitu současných kontrolních mechanismů a přichází de lege ferenda s návrhy jiných, teoreticky vhodnějších preventivních kroků.

KLÍČOVÁ SLOVA

Hazardní hra * gambler * provozovatel hazardní hry * patologické hráčství *
land-based hazard * on-line hazard * prevence * procesní/ nelátková závislost

ANOTATION

This thesis deals with the issue of gambling from a criminological perspective, with emphasis on the area of control of this phenomenon and increased attention is also paid to the area of online gambling. It is in the area of online that this thesis introduces a completely new prevention project. The theoretical part of the thesis is divided into 5 main chapters, which together aim to give the most up-to-date description of this phenomenon in the 21st century. In addition to the phenomenology of gambling and pathological gambling in the Czech Republic, the thesis also deals with their etiology, for example, in relation to specific population groups. The following pages subjectively evaluate the effectiveness and efficiency of current control mechanisms and come up with de lege ferenda suggestions for other, theoretically more appropriate preventive measures.

KEYWORDS

Game of chance * gambler * game of chance operator * compulsive gambling *
prevention * behavioral addiction * prevention * behavioral addiction

Obsah

Úvod.....	7
1. Hazardní hraní – vymezení základních pojmů.....	9
1.1.1 Rizikovost hazardních her.....	12
1.2 Patologické hráčství.....	14
1.2.1 Craving	18
2 Prevalence hazardu v České republice	20
2.1 Aktuální fenomenologie hraní v ČR	22
2.2 Zatíženost regionů	24
3 Problematika on-line hazardu	27
3.1 Legislativa.....	29
3.2 Současný trend on-line hazardu	30
3.2.1 Lootboxy a Drakemall	31
3.3 Komparace problémového hraní.....	32
4 Kriminalita související s hazardním hraním	34
4.1 Primární kriminalita	35
4.1.1 Dozorující státní orgány a jejich kompetence.....	37
4.2 Sekundární kriminalita	39
4.2.1 Studie mezi trestanými.....	40
5 Prevence v oblasti hazardního hraní	42
5.1 Význam a efektivita prevence	42
5.1.1 Sociální prevence	43
5.1.2 Situační prevence	46
5.1.3 Institut pro regulaci hazardních her.....	47
5.2 Legislativní rámec.....	49
6 Empirická část.....	52
6.1 Cíl a metody individuální případové studie	52
6.2 Vlastní šetření.....	53
6.2.1 Individuální případová studie I.	53
6.2.2 Individuální případová studie II.	57
Závěr.....	63
Seznam příloh	70
Přílohy práce	71

Úvod

Téma gamblingu je v současné době širokou veřejností a nezaujatou společností spíše tabuizováno. Práce proto popisuje negativní důsledky s hazardem spojené a upozorňuje na fakt, že patologické hráčství je závislostí stejně tak závažnou jako je například závislost na omamných a psychotropních látkách. Demonstrována je také pro tuto práci stěžejní provázanost hazardního hraní s kriminalitou, kdy na tomto základě práce dále vysvětluje, proč je sociální i situační prevence hazardního hraní nezbytná. Do textu je promítnuta snaha objektivně zhodnotit současnou situaci a trend hazardu v České republice na základě rešerše dostupných pramenů a porovnat ji se situací před platností zásadních regulačních nástrojů.

Téma hazardního hraní a patologického hráčství začíná být v posledních letech již více slyšet, což lze hodnotit pozitivně. Kromě neziskových organizací a nejrůznějších projektů přibývá také českých publikací věnujících se této problematice. Dostupné prameny však z velké části přibližují stěžejní pojmy související s gamblingem, či se věnují patologickému hráčství jako samostatnému fenoménu. Kriminologický pohled na toto téma dosud poskytovaly alespoň v samostatné kapitole *Výroční zprávy o hazardním hraní v ČR*, které od roku 2014 každoročně publikuje Národní monitorovací středisko pro drogy a závislosti. Pro generaci Z jsou přínosné i publikace, které díky historickému exkursu poskytují ucelenější představu o počátcích hazardu ve světě i v dnešní ČR. Takové nejen časové souvislosti nabízí například publikace *Hazard v České republice* zpracovaná Davidem Fiedorem.

Cílem práce je popsat problematiku hazardního hraní z kriminologického hlediska se zaměřením na nutnost kontroly související s prevencí této oblasti. Práce poskytuje ucelený přehled o historickém kontextu hazardního hraní, zejména ale o současné situaci a aktuálním trendu gamblingu v České republice včetně dominujícího on-line hazardu. Výsledná práce nahlíží na fenomén gamblerství komplexně, avšak těžiště zaujímá kapitola věnovaná kriminalitě a prevenci v souvislosti s hraním. Součástí této práce jsou také dvě individuální případové studie, které teoretickou část doplňují v části empirické. Cílem těchto případových

studií je dokreslení poznatků sepsaných v části teoretické a poukázání na diferenciaci, či podobnost osudů patologických hráčů s důrazem na možné páchaní protiprávní činnosti. V první případové studii je představen průběh i dopady patologického hráčství u subjektu, který se neuchýlil v rámci své hráčské kariéry k trestné činnosti. Pro kontrast tato práce nabízí druhou individuální případovou studii, jejíž subjekt byl v souvislosti s hraním hazardní hry odsouzen k výkonu trestu odnětí svobody. V empirické části je popsán nejen průběh hráčské poruchy, ale také možné příčiny jejího vzniku, které samy subjekty zpětně uvedly, či jejich vnímavost vůči preventivním opatřením a jejich reálnou efektivitu na ně samotné. Na závěr jsou zhodnoceny negativní dopady a újmy, které kvůli hraní výrazně ovlivnily jejich životy.

Teoretická část práce je zpracována za pomoci rešerše dostupných publikací a ostatních pramenů uvedených v seznamu příloh této práce s doplněním o příslušné legislativní úpravy. Část praktickou znázorňují přepisy dvou polostrukturovaných rozhovorů, které si autorka při sběru dat natáčela s vědomím respondentů na záznam a poté je přenesla do podoby individuálních případových studií.

1 Hazardní hraní – vymezení základních pojmů

Hazardní hraní, problémové hraní, hazard, či patologické hráčství. Takto je možné označit rizikové chování spojené s účastí na tak zvaných hazardních hrách. Kdy se však hra stává rizikovou, a tudíž hazardní? Co člověka k hazardu vede, jaká jsou rizika a proč se jimi zaobírat? Hazardní hraní zpravidla upoutá pozornost takového jedince, který ve svém životě cosi postrádá, zájem o hazard se ale také intuitivně může projevit u osob časově vytížených a psychicky zatížených, kteří chtějí z reálného světa na chvíli utéct. „*Hazardní hraní lze označit jako jednu ze strategií zvládnání stresu.*“¹ Fenomén hazardního hraní nelze jednoznačně přiřadit pod jeden vědní obor, který by jej popisoval a zkoumal. Pro svůj přesah v podobě důsledků, které s sebou přináší, se této problematice věnuje hned několik vědních oborů, ať už jde o psychologii, psychiatrii, ekonomii či kriminologii. Právě kriminologický pohled je zde stěžejní, přičemž je hazard v tomto smyslu vnímán jako potenciální zdroj a příčina nežádoucího kriminálního jednání.

Ve studiích, které se zaměřují na hazardní hraní se pro identifikaci hazardního, případně patologického hráčství užívají screeningové škály. Často užívaným screeningovým sebe posuzovacím nástrojem je LIE/BET, jehož provedení je velmi snadné a slouží k vyloučení problémového hazardního hraní pro konkrétní osobu. Název nástroje v překladu do češtiny napovídá, na co otázky cílí, přičemž tato dvě anglická slovesa znamenají lhát/sázet. Jednotlivci jsou položeny dvě otázky, a to: „Cítil/a jste někdy potřebu hrát/sázet za více a více peněz?“, „Musel/a jste někdy lhát lidem, kteří jsou pro Vás důležití o tom, jak moc hrajete/sázíte?“² Pokud jedinec odpoví pravdivě dvakrát ne, nejedná se u něj o problémové hraní. Druhou velmi častou a také poměrně snadno proveditelnou screeningovou škálou pro

¹ BLINKA, Lukáš. Online závislosti: *jednání jako droga? : online hry, sex a sociální sítě : diagnostika závislosti na internetu : prevence a léčba*. str. 158 Praha: Grada, 2015. Psyché (Grada). ISBN 978-80-247-5311-9.

² Nabertekurz.cz Diagnostické nástroje: *Lie/Bet* [online]. 2019 [cit. 12.12.2021]. Dostupné z: <https://www.nabertekurz.cz/domains/nabertekurz.cz/svepomocne-informace-a-lecba/diagnosticke-nastroje-lie-bet-a62>

odhad závažnosti problémového hraní je tzv. škála PGSI o 9 otázkách, která je přiložena k této práci přílohou č. III.³

1.1 Hazardní hra

*„Hazardní hrou se rozumí hra, sázka nebo los, do nichž sázející vloží sázku, jejíž návratnost se nezaručuje a v nichž o výhře nebo prohře rozhoduje zcela nebo zčásti náhoda nebo neznámá okolnost“.*⁴ Hazardní hra (HH) je tedy taková hra, při které hráč musí vynaložit určitý finanční obnos, aby se jí mohl zúčastnit, přičemž je často mylně přesvědčen o možnosti výhry, která je náhodná. Pod pojem hazardní hra si lze intuitivně zařadit hrací automaty, či například ruletu, ke kterým člověk musí vážit cestu do herny, či kasina. Hazardní hru představuje však také kurzovní sázení a s tím spojené populární live sázení on-line, hraní karet, tombola, kostky, sportka, bingo, či třeba loterie, a to včetně okamžité loterie ve formě stíracího losu. Současná právní úprava se věnuje těmto druhům HH: loterie, kursová sázka, totalizátorová hra, bingo, technická hra, živá hra, tombola, turnaj malého rozsahu.⁵ Tyto hry lze provozovat taktéž prostřednictvím internetu, kromě tomboly a turnaje malého rozsahu.

*„Z dlouhodobého hlediska dochází k mírnému nárůstu míry hazardního hraní v dospělé populaci, a to jak v případě loterií, které jsou nejčastěji uváděnou hazardní hrou, tak i v případě ostatních typů HH.“*⁶ Loterie včetně okamžité loterie v podobě stíracích losů není společností vnímaná jako přílišné riziko a účastní se jí tak i osoby, které nemusí být primárně problémovými hráči, ale zkouší ze zvědavosti a pro zábavu štěstí za vidinou výhry ideálně převyšující pořizovací cenu losu. Roste trend okamžité číselné loterie, které se hráči účastní na pobočce loterijní kanceláře a na obrazovce poté sledují, zda se svým tipem správně uhádlí řadu čísel. Správné pořadí čísel se zde opakovaně objevují na obrazovce ve velmi

³ VACEK, Jaroslav. Identifikace a řešení rizik spojených s hraním hazardních her: *příručka pro obce a jejich zastupitele*. str. 53 Praha: Úřad vlády České republiky, 2014. Metodika (Úřad vlády České republiky). ISBN 978-80-7440-102-2.

⁴ Zákon č. 186/2016 Sb., *zákon o hazardních hrách* v posledním znění.

⁵ Zákon č. 186/2016 Sb., *zákon o hazardních hrách* v posledním znění.

⁶ Drogy-info.cz: Výroční zpráva o hazardním hraní v ČR v roce 2020 [online]. str. 8 [cit. 6. 11. 2021]. Dostupné z: <https://www.drogy-info.cz/publikace/vyrocní-zpravy/vyrocní-zprava-o-hazardním-hraní-v-ceske-republice-v-roce-2020/>

krátkém časovém intervalu, přičemž na těchto pobočkách neprochází hráč registrací. Této trhliny v systému poté mohou naneštěstí využívat například osoby zapsané v Rejstříku fyzických osob vyloučených z účasti na HH (RVO).

Velkou popularitou se již od jejich prosazení v roce 2009 vyznačují kursově sázky on-line, zejména tzv. live sázky. Live sázení umožňuje divákům v průběhu sportovních utkání sázet na určité události během hry. Zda konkrétní hráč dostane například červenou kartu během následujících 10 minut, či zda během stejného časového úseku padne gól apod. Pro sázející osobu je tento způsob hry atraktivní hned z několika důvodů. Pokud jde o hráče, který sport dlouhodobě sleduje, či dokonce sám hraje, je přesvědčen o své schopnosti predikovat průběh určité hry, neboť se domnívá, že sportu dostatečně rozumí. Lákavá je také vidina výhry, kterou může hráč vyhrát v mimořádně krátkém časovém úseku. V neposlední řadě hráče live sázek spojuje na stránkách provozovatele chat, ve kterém účastníci hry kolektivně sdílí své tipy i dojmy ze hry, lze zde volně konverzovat, či se soutěživě dohadovat o kursu, což v nich může vyvolávat pocit jakési sounáležitosti.

Co se týče technických her land-based, současně jsou nejvíce populární výherní hrací přístroje (VHP) a video loterijní terminály (VLT), ale také dlouho diskutované kvízomaty, kterým se bude tato práce blíže věnovat později v souvislosti s primární kriminalitou týkající se hazardních her. VHP je tradiční samostatně fungující válcový automat, přičemž počty válců se liší a od výše vkladu se také odvíjí možná výhra. VLT je o něco inovativnější, neboť je zapojen do sítě, a tak během hry nabízí progresivní výhry, které sdílí s ostatními zapojenými VLT.⁷ První hrací zařízení vůbec bylo dle všeho vyrobeno na konci 19. století v USA. V Evropě se přibližně ve stejné době první slotové automaty objevily na území Velké Británie, Francie, či Německa a v první polovině 20. století již začali výherní hrací přístroje vyrábět také první českoslovenští občané.⁸ Dle Výzkumu názorů a postojů občanů České republiky k otázkám zdravotnictví a k problematice zdraví

⁷ Casino-hra-cz: *Co je to VLT?* [online]. [cit.6.11.2021]. Dostupné z: <https://www.casino-hra.cz/co-je-to-automat-vlt/>

⁸ FIEDOR, David. *Hazard v České republice*. Praha: Sociologické nakladatelství (SLON), 2020. s. 31-33. Studie (Sociologické nakladatelství). ISBN 978-80-7419-303-3.

z roku 2020, jde o druhý nejčastěji uváděný druh hazardu, se kterým má česká populace zkušenost, přičemž první místo zauímají loterie.⁹ Ačkoliv se omezila dostupnost, a klesl počet povolených technických her (TH), stále pro společnost představují TH land-based i on-line velký problém. „*Napříč studii se dlouhodobě ukazuje, že nejvyšší zastoupení hráčů v riziku rozvoje problémového hráčství je mezi hráči TH land-based a hráči KS (včetně live sázek) on-line a současně u hráčů těchto her je nejvyšší podíl hráčů zařazených do kategorie vysokého rizika.*“¹⁰

1.1.1 Rizikovost hazardních her

O tom, která z forem hazardu představuje pro hráče nejvyšší riziko vzniku závislosti a kdy přesně se z hraní pro zábavu stává hraní problémové, později patologické, je jednoznačně obtížné definovat, neboť závisí na variaci faktorů. Jisté poznatky přináší například studie švédského profesora, Per Bindeho. Autor ve studii uvádí, že existuje souvislost mezi některými druhy hazardních her a vznikem problémového hraní, přičemž některé druhy hazardních her jsou bez pochyby více nebezpečné a více rizikové než ty ostatní. Nebezpečnost v souvislosti s problémovým hraním dle Bindeho představuje neomezený čas strávený u hry i neomezená výše vkladu, kterou hráč do hry může vložit. Rizikovost hazardních her má demonstrovat pravděpodobnost, že výsledné chování jedince v důsledku hraní může škodit okolí, či hráči samotnému. Konkrétně je dle studie s problémovým hráčstvím úzce spjata hraní her v kasinech, elektronické hrací automaty, neregulované hraní s vysokými sázkami či hraní přes internet. Loterie, zejména okamžité loterie jsou dle studie považovány za téměř neškodné a bingo, či sportovní sázení jsou dle Bindeho s patologickým hráčstvím spojovány relativně málo.¹¹

⁹ Drogy-info.cz: Výroční zpráva o hazardním hraní v ČR v roce 2020 [online]. str. 8 a 62 [cit.6.11.2021]. Dostupné z: <https://www.drogy-info.cz/publikace/vyrocní-zpravy/vyrocní-zprava-o-hazardním-hraní-v-ceske-republice-v-roce-2020/>

¹⁰ Drogy-info.cz: Výroční zpráva o hazardním hraní v ČR v roce 2020 [online]. str. 87 [cit.6.11.2021]. Dostupné z: <https://www.drogy-info.cz/publikace/vyrocní-zpravy/vyrocní-zprava-o-hazardním-hraní-v-ceske-republice-v-roce-2020/>

¹¹ BINDE, Per. *What are the most harmful forms of gambling?: Analyzing problem gambling prevalence surveys* [online]. Švédsko, 2011 [cit. 7.11.2021]. ISSN: 1653-3895. Dostupné z: <https://gupea.ub.gu.se/handle/2077/26165>. Studie. University of Gothenburg.

System ASTERIG ®, také tvrdí, že všechny hazardní hry nemají stejný rizikový potenciál. Tento systém je určen k měření a vyhodnocování rizikového potenciálu hazardních her, přičemž zároveň upozorňuje na prvky, ve kterých spočívá specifický rizikový potenciál konkrétní hazardní hry. Činí tak za pomoci zohlednění následujících faktorů, které ovlivňují rizikovost hry pro koncového hráče a které jsou vyhodnocovány na základě číselného skóre.

- Frekvence událostí
- Interval návratnosti
- Jackpot
- Kontinuita hry čili jak dlouho lze hrát bez přerušení.
- Šance na zisk vyjadřující určitou pravděpodobnost výhry
- Dostupnost
- Více herních/výherních příležitostí
- Variabilní výše sázek
- Smyslový design produktu
- Blízké výhry

ASTERIG ® slouží k použití například státním institucím k detekci míry rizik konkrétních her z hlediska vzniku závislosti a v takové souvislosti je možné usuzovat, která hra a jakou měrou má potenciál napáchat celospolečenské škody. Podle tohoto nástroje se jednotlivé druhy hazardních her ohodnocují a dle výsledků se případně mohou uplatnit co nejvhodnější preventivní opatření, třeba ve formě vyššího zdanění takového druhu hazardní hry. Tento systém taktéž navrhuje možnost umístění individuálních klasifikací rizikového potenciálu hazardních her v místě jejich provozu, v rámci reklamního sdělení i na internetové stránky s HH. Kromě obohacení hráčovi představy o rizikovosti hry, které se právě chystá zúčastnit, by mu vizualizace rizika mohla také usnadnit orientaci v porovnávání rizik mezi ostatními druhy hazardních her.¹²

¹² Asterig.org: *Home & Methodology*, [online]. [cit.18.11.2021]. Dostupné z: <http://asterig.org/index.php/de/methodology>

1.2 Patologické hráčství

V současnosti se dle Národní strategie prevence a snižování škod spojených se závislostním chováním 2019-2027 (NSZ) odhaduje v ČR na 80-120 tisíc patologických hráčů.¹³ Na začátek je však vhodné rozlišit patologické hráčství od hráčství problémového, neboť tato dvě označení nevyjadřují totéž. Problémové hraní je nepochybně chování rizikové, dopouští se ho hráč hazardních her a v důsledku tohoto počínání ohrožuje a poškozuje rodinné, či pracovní vztahy, stejně jako finanční i sociální zázemí. Problémové hraní je však definováno spíše jako „pravděpodobné nutkavé hazardní hraní“, tzn. že takový hráč je ve fázi rizika vzniku závislosti na hazardu, neboť svým chováním splňuje určité předpoklady pro rozvinutí patologického hráčství.¹⁴

Patologické hráčství v pravém slova smyslu je pak oproti hráčství problémovému pojem ryze medicínský a pro účely této práce lze tento sociálně patologický jev zjednodušeně, avšak výstižně popsat jako behaviorální/procesní/nelátkovou závislost. Patologické hráčství spočívá v opakovaných epizodách v životě jedince, které často vedou k jeho zadlužení a jiným závažným sociálním problémům včetně myšlenek na sebevraždu. V hráčské populaci je míra sebevražednosti významně vyšší než u populace, která hazard neprovozuje. Dle studie Patologičtí hráči v léčbě z roku 2019 mělo necelých 50 % hráčů v léčbě během své hráčské kariéry myšlenky na sebevraždu. V empirické části této práce se údaje o sebevražednosti potvrzují, a to u obou subjektů individuálních případových studií. Mimo jiné s patologickým hráčstvím úzce souvisí také ostatní závislosti, zejména látková závislost na alkoholu a tabáku. Až 69 % hráčů uvedlo, že užívají tabák často, či pokaždé během hry a u alkoholu tak uvedlo necelých 60 % hráčů.¹⁵

¹³ Vlada.cz: *Národní strategie prevence a snižování škod spojených se závislostním chováním 2019-2027* [online]. str. 9 [cit. 7.11.2021]. Dostupné z: https://www.vlada.cz/cz/ppov/protidrogova-politika/strategie-a-plany/narodni-strategie-prevence-a-snizovani-skod-spojnych-se-zavislostnim-chovanim-2019_2027-173695/

¹⁴ DÁVIDOVÁ, Michaela. *Patologické hráčství: výskyt, diagnostika, léčba, komplexní pohled na problematiku*. Praha: Grada Publishing, 2020. str. 9 ISBN 978-80-247-2758-5.

¹⁵ Drogy-info.cz: *Výroční zpráva o hazardním hraní v ČR v roce 2020* [online]. str. 101 [cit. 7.11.2021]. Dostupné z: <https://www.drogy-info.cz/publikace/vyrocnizpravy/vyrocnizprava-o-hazardnim-hrani-v-ceske-republice-v-roce-2020/>

„NSZ 2019–2027 respektuje, že závislostní chování není věcí tzv. silné či slabé vůle, která by se dala ovlivnit pouze rozhodnutím jedince či pouze správnou výchovou a prevencí.“¹⁶ Období vzniku a vývoje patologického hráčství je, stejně jako u jiného závislostního chování, klíčové. Ačkoliv z výše uvedeného vyplývá, že prevence jako samostatný činitel vývoj závislostního chování neovlivní, jistě má smysl se jí zabývat a činit ji co nejvíce účelnou. Kombinace dostatečně vizibilních podob primární prevence s co nejširším dosahem ve formě osvěty, poučení o následcích i rizicích hazardu, případně vyvrácení častých mýtů v oblasti hazardního hraní, mohou jistě do určité míry donutit osobu nad svým potenciálním, či současným rizikovým jednáním alespoň přemýšlet. Faktem je, že ne u každého hráče, jenž se někdy účastnil některého druhu hazardní hry, se hraní vyvine v behaviorální závislost. Většina hráčů již hraje pravidelně a problémově v období do 5 let od počátku hraní. Hráč původně také může začít se zcela jiným druhem hazardní hry, než která se pro něj později stane primární a problémovou. Hráči často ztrácí kontrolu nad hraním v období do 8 let od počátku hraní.¹⁷ V takové chvíli se stává z hráče společenského hráč závislý.

Závažnost tohoto patologického jevu lze demonstrovat i jejím zařazením do 10. revize *Mezinárodní klasifikace nemocí a souvisejících zdravotních problémů* (MKN-10), která patologické hráčství zařazuje mezi nutkavé a impulzivní poruchy, konkrétně F63.0 Patologické hráčství. MKN-10 patologické hráčství popisuje takto: „*Porucha spočívá v častých opakovaných epizodách hráčství, které dominují v životě subjektu na újmu hodnot a závazků sociálních vyplývajících ze zaměstnání materiálních a rodinných.*“¹⁸ O něco podrobněji definuje patologické hráčství Diagnostický a statistický manuál duševních poruch Americké psychiatrické asociace (DSM-5). Patologické hráčství (gambling) je v DSM-5

¹⁶ Vlada.cz: *Národní strategie prevence a snižování škod spojených se závislostním chováním 2019-2027* [online]. str. 9 [cit. 7.11.2021]. Dostupné z: https://www.vlada.cz/cz/ppov/protidrogova-politika/strategie-a-plany/narodni-strategie-prevence-a-snizovani-skod-spojenych-se-zavislostnim-chovanim-2019_2027-173695/

¹⁷ Drogy-info.cz: *Výroční zpráva o hazardním hraní v ČR v roce 2020* [online]. str. 10 [cit. 7.11.2021]. Dostupné z: <https://www.drogy-info.cz/publikace/vyrocní-zpravy/vyrocní-zprava-o-hazardnim-hrani-v-ceske-republice-v-roce-2020/>

¹⁸ *MKN-10: mezinárodní statistická klasifikace nemocí a přidružených zdravotních problémů: desátá revize: obsahová aktualizace k 1.1.2018*. Praha: Ústav zdravotnických informací a statistiky ČR, 2018. str. 239 ISBN 978-80-7472-168-7.

jedinou procesní nelátkovou závislostí. Důvodem pro zařazení gamblingu do manuálu duševních poruch je také reflektování faktu, že i nelátková závislost jako je gamblersství aktivuje v mozku odměnové systémy stejně jako například užívání drog a vyvolává tak behaviorální symptomy srovnatelné s těmi, které vyvolává závislost na alkoholu, či jiných drogách.¹⁹ Gambling jako procesní závislost je charakteristický riskováním hodnotných nejen hmotných statků, za účelem získání něčeho ještě hodnotnějšího. Vymezení patologického hráčství z DSM-5 neplatí pro případ, kdy chování hráče vysvětluje manická epizoda a je taxativně uvedené v příloze č. IX.²⁰

Oproti DSM-4 nový diagnostický manuál již neobsahuje kritérium páčání trestné činnosti za účelem získání peněz k hazardní hře a došlo také k přejmenování diagnózy z originálního Pathological gambling (patologické hráčství) na Gambling disorder (hráčská porucha). Aby bylo možné hraní korektně nazvat patologickým, odpovídá tedy chování hráče následujícím několika aspektům. Utratí i finance, které utratit nechtěl, ztrácí kontrolu nad délkou hraní, výrazně se projevuje zhoršené sebeovládání. Negativní změny v chování se projevují v rodině i v zaměstnání. Závislost na hraní hazardních her je však charakteristicky závislostí skrytou, tzn. oproti uživateli drog je zde o něco obtížnější rozeznat, proč se osoba náhle chová jinak než obvykle. Je běžné, že okolí hráče, včetně jeho rodiny vnímá změny v hráčově chování, avšak nemusí o příčině tohoto chování, tedy závislosti, ani tušit. Hráč se hraním a zejména utrácením vysokých částek přirozeně nechlubí. Zpravidla se přiznává ve chvíli, kdy jsou dluhy již astronomické a hrozí exekuce na případný společný majetek rodiny.

Gambler prochází v průběhu své hráčské kariéry zpravidla třemi fázemi – fáze výher, fáze ztrát a fáze zoufalství. V prvotní fázi výher se jedná spíše o hraní rekreační a hráč nemusí nutně vyhrávat, stačí pouze, že se tak domnívá. Významnou roli zde hrají iracionální fantazie o výhře, které hráče motivují. Hráč

¹⁹ BLINKA, Lukáš. *Online závislosti: jednání jako droga?: online hry, sex a sociální sítě : diagnostika závislosti na internetu : prevence a léčba*. Praha: Grada, 2015. Psyché (Grada). s. 156-157. ISBN 9788024753119.

²⁰ RABOCH, Jiří, Michal HRDLIČKA, Pavel MOHR, Pavel PAVLOVSKÝ a Radek PTÁČEK, ed. *DSM-5®: diagnostický a statistický manuál duševních poruch*. Praha: Hogrefe – Testcentrum, 2015. str. 616. ISBN 978-80-86471-52-5.

ve fázi ztrát charakteristicky hraje sám, izoluje se, přemýšlí už jen nad hrou, své hazardní hraní tají a také pociťuje, že se mu kontrola hraní vymyká z rukou. Ke svému okolí je nezvykle podrážděný, zpravidla lze i svým nejbližším a v zaměstnání může ztrácet koncentraci. Čím dokonalejší lež, tím více je zřejmé, že je to lež. Hráč je při hraní připraven na nespočet otázek, na které má předem připravené odpovědi, tajně si půjčuje finance na hazard a začínají se objevovat první dluhy. V této fázi se může také pokusit zaopatřit si prostředky pro hazard nezákonným způsobem, neboť financování hazardu je pro něj již neúnosné. V poslední fázi zoufalství hráč navyšuje částky vložené do hazardu za vidinou výhry, kterou by konečně vyřešil alespoň alarmující dluhy. Propadá úzkostným stavům a panice, velmi časté jsou myšlenky na sebevraždu, ale také obviňování okolí ze svého neúspěchu a neštěstí.²¹

*„Někteří se snaží unikat k alkoholu nebo jiným návykovým látkám. To situaci ještě zhoršuje.“*²² Hráč se může dopustit rozprodávání svého, či odcizeného majetku, ale také podvodu, či zpronevěry, zejména pokud má v zaměstnání přístup k financím. Tento koloběh ideálně končí ve chvíli, kdy se hráč rozhodne z výše zmíněných závažných důvodů k abstinenci. Zahájí léčbu, zaujme zodpovědný přístup ke svým dluhům, snaží se znovu navázat rodinné vazby, sociální i pracovní vztahy a každodenní procesy bez hazardu.²³ Pro zjištění, zda je hráč již skutečně gamblerem, slouží také dotazník 20 otázek Anonymních Gamblerů, který kopíruje originální dotazník Gamblers Anonymous 20 Questions viz příloha č. X. Výsledek hráči napoví, zda pro něj hraní znamená závislost a je v této souvislosti vhodné vyhledat pomoc. Ačkoliv dosud neexistují kompletní informace pro mezinárodní srovnání trendu míry problémového/patologického hráčství, míra problémového hraní v České republice je alespoň dle dostupných dat stále vysoká.²⁴ V riziku se

²¹ LESIEUR, Henry R. a Robert L. CUSTER. *Pathological Gambling: Roots, Phases, and Treatment* [online]. 1984. [cit. 13.11.2021]. Dostupné z: https://www.researchgate.net/publication/241643871_Pathological_Gambling_Roots_Phases_and_Treatment

²² NEŠPOR, Karel. *Už jsem prohrál dost*. Praha: Sportpropag, 2006. str. 14. ISBN 8026038800.

²³ VEROSTA Petr, Petr VEJROSTA, ed. *Patologické hráčství: souhrn faktů a aktuální situace v České republice* [online]. 2012. [cit. 13.11.2021]. Přehledový článek. Dostupné z: <http://www.osbrneni.cz/wp-content/uploads/2013/07/patologicke-hracstvi-APA2011-1.pdf>

²⁴ Vlada.cz: *Národní strategie prevence a snižování škod spojených se závislostním chováním 2019-2027* [online]. str. 13 [cit. 7.1.2022]. Dostupné z: <https://www.vlada.cz/cz/ppov/protidrogova->

v roce 2020 nacházelo celkem 2,4 % občanů ČR starší 15 let, z nichž 1,3 % v kategorii vysokého rizika.²⁵

1.2.1 Craving

Stejně jako u uživatelů omamných a psychotropních látek lze i u gamblersů hodnotit *craving*, neboli bažení zejména před, ale i během hry, kdy se cítí příjemně, uspokojeně a mají neodbytnou touhu začít hrát, či s hraním pokračovat. Patologický hráč hraje opakovaně v epizodách, či systematicky a není schopen ukončit hrací koloběh i přes převažující prohry.²⁶ Hráč nedokáže své chování ovládnout, přestože si uvědomuje, že jedná iracionálně.

Craving neboli bažení lze také popsat jako vnitřní emocionální proces, který hráče činí neklidným a vyvolává v něm příjemné pocity při pouhém pomyslení na hru. V souvislosti s bažením lze uvést tzv. tři C závislosti, tedy compulsion (nutkání), loss of control (ztráta sebekontroly) a continued use despite negative consequences (pokračování i přes negativní důsledky, které zde konkrétně hraní způsobuje). Tyto znaky se významně promítají do chování každého patologického hráče. Patologický hráč má obecně nutkání hrát za účelem dosažení příjemného pocitu ze hry, úniku z reality, či dokázání sám sobě, že nad hrou dokáže převzít kontrolu, čímž svou vlastní sebekontrolu fakticky ztrácí. Patologického hráče po dlouhou dobu neodradí ani jeho neúspěch ve hře a v pozdních fázích již hazard provozuje spíše za vidinou dohnání ztrát, tzv. chasing loses. Vzniká zde také, stejně jako u látkových závislostí, vazba mezi hrou a žádanými pocity, jako je vzrušení, uvolnění, či například napětí. Nešťastným a mnohdy osudným pravidlem je, že pro dosažení těchto pocitů v dlouhodobém časovém měřítku hráči nestačí stejná stimulace, a tak přirozeně tráví u hazardu mnohem více času než původně a současně také navyšuje částky investované do hazardu.²⁷ Svou roli

politika/strategie-a-plany/narodni-strategie-prevence-a-snizovani-skod-spojonych-se-zavislostnim-chovanim-2019_2027-173695/

²⁵ Drogy-info.cz: *Výroční zpráva o hazardním hraní v ČR v roce 2020* [online]. str. 79 [cit. 6.1.2022]. Dostupné z: <https://www.drogy-info.cz/publikace/vyrocní-zpravy/vyrocní-zprava-o-hazardnim-hrani-v-ceske-republice-v-roce-2020/>

²⁶ Neprohrajivot.cz: *Patologické hráčství*. [online]. [cit. 7.1.2022]. Dostupné z: <http://www.neprohrajivot.cz/category/patologicke-hracstvi/>

²⁷ BLINKA, Lukáš. *Online závislosti: jednání jako droga? : online hry, sex a sociální sítě : diagnostika závislosti na internetu : prevence a léčba*. Praha: Grada, 2015. Psyché (Grada). s.158-159. ISBN 9788024753119.

v závislostním procesu hraje také hormon dopamin, který hráče během hry povzbuzuje a udržuje jeho motivaci hrát za vidinou možné odměny, která se však ne vždy dostaví. Právě nepředvídatelnost odměny má u patologických hráčů vliv na uvolňování dopaminu. „*To naznačuje, že motivace k hazardním hrám je silně (i když ne zcela) určena nemožností předvídat výskyt odměny.*“²⁸ Je pravdou, že také vrcholoví sportovci, osoby na dopaminu prakticky závislé, disponují několika rizikovými faktory, díky kterým k hazardu inklinují. Jsou jimi například vysoké příjmy, charakteristická hravost, či mylná představa o absolutní znalosti algoritmu sportu. V kontextu hazardních her lze sportovce označit jako specifickou část populace. Dle studie *Gambling among European professional athletes* z roku 2016 se za poslední rok účastnilo hazardní hry alespoň jednou 56,6 % evropských profesionálních sportovců a vycházelo se z 1236 dotazníků. Prevalence problémového hráčství byla včetně hráčství minulého 8,2 %. Studie také uvádí, že hráči často sází na výhru vlastního týmu a upřednostňují sázení on-line.²⁹

Vrcholoví sportovci jsou dostatečně finančně zabezpečeni, tudíž mají možnost na hazard vynaložit vysoké prostředky a v případě jejich nenávratu nepocítí ihned výraznou újmu. Ať už sportovci zvolí hraní karet, kostek, či kupříkladu sportovní sázení, vnímají gambling zprvu spíše jako formu zábavy, nikoliv jako možnost finančního zaopatření. Významným faktorem, který může profesionálního sportovce přeměnit v patologického hráče, je konec jeho sportovní kariéry. Ve chvíli, kdy profesionální sportovec musí kariéru ukončit například z důvodu zranění, je nucen začít hledat nový cíl, novou životní náplň a v takovou chvíli se může projevit sklon k závislosti. Takový jedinec pocituje nezvyklý nedostatek ocenění, slávy i adrenalinu a hledá tak znovu náplň, jak využít svůj čas i své peníze. I přesto, že je vyučen například některému z řemesel, nemusí mít možnost se k takové profesi po sportovní kariéře vrátit, či jednoduše nechce. Může začít své finance investovat neuváženě.

²⁸ ANSELME, Patrick a Mike J. F. ROBINSON. *What motivates gambling behavior?: Insight into dopamine's role* [online]. [cit. 7.11.2021]. Dostupné z: <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC3845016/>

²⁹ GRALL-BRONNEC, Marie, Julie CAILLON, Elise HUMEAU, et al. *Gambling among European professional athletes: Prevalence and associated factors*. *Journal of Addictive Diseases* [online]. 2016, [cit. 20.11.2021]. ISSN 1055-0887. Dostupné z: doi:10.1080/10550887.2016.1177807

2 Prevalence hazardu v České republice

Dostupnost hazardu úzce souvisí s výsledným počtem osob, které se hazardních her pravidelně účastní. Hazardní průmysl je také výrazně dynamický a obratně reaguje a reagoval i v minulosti na střídající se období tvrdých restrikcí a liberalizace. V období uvolnění podmínek pro hazard vystupují nejčastěji nejrůznější občanská sdružení proti hazardu a ve chvíli restrikcí naopak provozovatelé křičí po zachování podmínek spravedlivé hospodářské soutěže. Co se týče historického kontextu, lze dle nalezených vykopávek předpokládat, že zcela prvním hazardem na území dnešní České republiky byly primitivní varianty hracích kostek a jejich užívání spadá až do období 6-5. století př.n.l. Hrací kostky byly populární i dlouho poté, když se k nim v období kolem 14. století přidaly také hry s kartami, které později následovaly číselné loterie. Závisle na existenci již několika druhů her se začaly výrazněji objevovat v první polovině 19. století místa, kde bylo možné tyto hry veřejně provozovat. Tzv. veřejné herny se začaly objevovat v Karlových Varech, Teplicích a později také v dnešním hlavním městě. Pravděpodobně již na konci tohoto století se nabídka her rozšířila také o biliár a hry podobné dnešní ruletě. V období Československa se zde již vyráběli první výherní automaty, přičemž zajímavé je, že jeden z průkopníků, jistý Josef Vaněk, svým hracím přístrojům přidělil název Forbes, který dnes nese společnost provozující síť kasin v České republice. Tehdejší technické hry bylo možné dle živnostenského řádu provozovat také v restauračních zařízeních, pokud výrobce získal potřebnou licenci.³⁰

V období socialismu se zrodila současná společnost SAZKA a.s., jenž je českou nejstarší loterijní a sázkovou společností a vznikla již v roce 1956, kdy nahradila státní organizaci s podobným názvem STASKA, která organizovala v Československu 5 let od roku 1948 sázky s údajně manipulovanými sportovními výsledky. Také SAZKA byla zpočátku státní loterií, neboť režim až do roku 1989 neumožňoval provozování soukromých sázek. Velmi krátce po vzniku loterijní společnosti SAZKA, která organizovala sázky na výsledky sportovních utkání, se přidružila také číselná loterie Sportka. Číselná loterie Sportka byla krátce po svém

³⁰ FIEDOR, David. *Hazard v České republice*. Praha: Sociologické nakladatelství (SLON), 2020. s. 29-33. Studie (Sociologické nakladatelství). ISBN 978-80-7419-303-3.

vzniku již oblíbenější než původní sázení na sportovní utkání. Oblíbenost Sportky, STASKY a později SAZKY v době socialismu byla velmi pravděpodobně zapříčiněná také tím, že loterie a sázky byly tehdy jediným legálním způsobem, jak mohli lidé přijít k mimořádným sumám peněz. Počátky kasin se pak zcela intuitivně vážou k velkým městům, zejména však k městům lázeňským, neboť v cestovním ruchu byl již tehdy spatřován velký potenciál. Karlovy Vary byly zcela prvním městem v ČSSR, ve kterém byl povolen zprvu pouze zkušební provoz kasina v Grandhotelu Pupp v dubnu 1988 a od listopadu téhož roku byl již provoz povolen dlouhodobě. Následovalo otevření kasin také v Mariánských Lázních, či v lázeňském městě Luhačovice. Po revoluci byla atmosféra přirozeně uvolněná a jinak tomu nebylo ani v oblasti hazardu i přes formální právní úpravu v podobě benevolentního zákona č. 202/1990 Sb., zákon o loteriích a jiných podobných hrách. Kursové sázky byly na trh uvedeny až v roce 1990 společností Fortuna.³¹

Herní prostory byly již dříve strategicky umísťovány k hraničním země, kde spousta z nich zachovala provoz dodnes. Česká kasina s největším počtem technických her se dlouhodobě nachází zejména na hranicích s Německem, či Rakouskem. Ve Znojmě fungují dvě největší kasina s nabídkou 532 a 384 TH, dále pak v okrese Tachov (308 TH) a čtvrté místo zaujímá pražské kasino Merkur, které se vymyká pohraničnímu umístění a nabízí 224 TH. Současnou dostupnost hazardu land-based lze tedy obecně hodnotit dle výskytu provozoven v daných lokalitách. Počet technických her v jednotlivých krajích na území České republiky se od účinnosti zákona č. 186/2016 Sb., zákon o hazardních hrách, postupně snižuje. Oproti roku 2011, kdy bylo povolených TH v ČR přes 100 tisíc, bylo na začátku roku 2021 povolených technických her v ČR zhruba třikrát méně. Pro komparaci, živých her bylo k počátku roku 2021 povoleno něco přes 4,5 tisíce. K 1.1.2021 poprvé v historii také převýšilo 532 provozoven kasin počet heren, kterých je o 57 méně.³²

Zákon nově totiž hernám zakazuje mít otevřeno od 3:00 do 10:00 hodin a je zde povoleno provozovat pouze technickou hru, konkrétně nejméně 15 pozic. Kasina

³¹ FIEDOR, David. *Hazard v České republice*. Praha: Sociologické nakladatelství (SLON), 2020. s. 34-38. Studie (Sociologické nakladatelství). ISBN 978-80-7419-303-3.

³² Drogy-info.cz: *Výroční zpráva o hazardním hraní v ČR v roce 2020* [online]. str. 6, 29, 31, 146 [cit.6.11.2021]. Dostupné z: <https://www.drogy-info.cz/publikace/vyrocní-zpravy/vyrocní-zprava-o-hazardnim-hrani-v-ceske-republice-v-roce-2020/>

oproti hernám nemají ze zákona povinnost omezit otevírací dobu, avšak musí nabízet nejméně 3 stoly s živou hrou, která musí být po celou dobu provozu kasina návštěvníkům k dispozici, neboť právě živou hru zákon stanovuje jako hlavní činnost kasina. Oproti živým hrám zde však může být v provozu nejméně 30 povolených pozic technických her, přičemž za každý stůl s živou hrou nad 3 povinné, může provozovatel počet technických her navýšit na 10 pozic za jeden stůl s živou hrou navíc. Pokud kasino nabízí více jak 10 stolů s živou hrou po celou dobu provozní doby, může ve stejném kasinu provozovat neomezený počet pozic povolených technických her. Kromě živé hry a technických her je pouze v kasinu možné provozovat také bingo.³³

2.1 Aktuální fenomenologie hraní v ČR

Česká republika byla v minulosti často přezdívána jako kasino v srdci Evropy, přičemž současně zde platí jedna z nejpřísnějších právních úprav v celé Evropě. Uvádí se však, že je v ČR aktuálně spatřován rostoucí trend míry hazardního hraní, přičemž nejuváděnější hrou jsou loterie, dále pak kursové sázky on-line i land-based. Právě zpřístupněné prostředí on-line se považuje za možnou příčinu dlouhodobě rostoucího trendu hazardního hraní v populaci. Dlouhodobě se ukazuje, že častěji hrají muži ve věku od 15 do 34 let. Počet ženských hráček však také není zanedbatelný, avšak ženy inklinují výrazněji k on-line hazardu. V roce 2020 lze hodnotit mírný meziroční pokles prevalence hraní vyjma loterie, a to pravděpodobně zejména z důvodu omezení podmínek pro provozování her land-based v souvislosti s epidemií Covid-19, kdy hraní HH potvrdilo za rok 2020 celkem 35-50 % starších 18 let.³⁴ Národní monitorovací středisko pro drogy a závislosti v rámci každoročních omnibusových šetření s názvem *Výzkum názorů a postojů občanů České republiky k otázkám zdravotnictví a k problematice zdraví* poskytuje určité informace o zkušenosti populace s hazardem. V roce 2019 uvedlo zkušenost s některou z hazardních her za život necelých 62 % respondentů, v roce 2020 tak uvedlo 50,1 %, kdy obě čísla reprezentují větší zastoupení mužů cca o 10 % a větší zkušenosti s hazardem uváděla věková skupina 15-34 let.

³³ Zákon č. 186/2016 Sb., *zákon o hazardních hrách* v posledním znění.

³⁴ Drogy-info.cz: *Výroční zpráva o hazardním hraní v ČR v roce 2020* [online]. str. 9 [cit.6.1.2022]. Dostupné z: <https://www.drogy-info.cz/publikace/vyrocnizpravy/vyrocnizprava-o-hazardnim-hrani-v-ceske-republice-v-roce-2020>

Nejčastěji uváděnou hrou land-based je bezkonkurenčně loterie, kterou následují kursově sázky a technické hry. V obou letech tedy nejčastěji respondenti uváděli zkušenost s loteriemi, v roce 2019 to bylo necelých 57 % a v roce 2020 pak 45,4 % respondentů. Rozdíl mezi lety 2019 a 2020 však přichází v druhé a třetí nejčastěji uváděné hře land-based, kdy v roce 2019 uvedlo 19 % respondentů kursově sázení a 17,2 % technické hry³⁵, zatímco v roce 2020 kursově sázky předčily technické hry land-based, na kterých přiznalo účast 15,4 % dotazovaných a kursově sázení následně uvedlo 14,4 % respondentů. Hráči v roce 2019 vynaložili na land-based hry celkem 233 745 mil. Kč, což činí 60 % všech vkladů vložených do hazardních her za tentýž rok a z toho 50 % vložili hráči do technických her, 4, 2 % do živých her a 1,7 % do kursových sázek. Vklad hráčů do loterií land-based v roce 2019 činí 3,7 %, ³⁶ přičemž aktuálně prevalence hraní číselných a okamžitých loterií roste,³⁷ kdy hráči mohou sledovat v loterijním stánku na obrazovce čísla i celé hodiny.

Dnešním fenoménem, když se řekne slovo hazard, je však fakticky prostředí internetové. Počátkem byl rok 2009, od kterého Ministerstvo financí povolilo českým sázkovým společnostem provozovat kursově sázení také on-line, a tak největší sázkové společnosti jako Tipsport, Sazka, Chance, Fortuna a Syno Tip, začali hráčům tento způsob sázení nabízet. Vklady do internetových kursových sázek v roce 2009 tvořily 5 % z celkových 127 831 mil. Kč vložených do všech dostupných registrovaných hazardních her. Příjem provozovatelů hazardu činil celkem 32 460 mil. Kč a do státního rozpočtu a rozpočtů obcí bylo odvedeno 3 740 mil. Kč. Možnost internetových sázek se v roce 2009 promítla na poklesu vkladů vložených do kursových sázek land-based o 26,2 % oproti předchozímu roku.³⁸

³⁵ Drogy-info.cz: *Výroční zpráva o hazardním hraní v ČR v roce 2019* [online]. s. 45-46 [cit.6.1.2022]. Dostupné z: https://www.drogy-info.cz/data/obj_files/33288/1055/VZhazard2019_web_v20200814-04.pdf

³⁶ Drogy-info.cz: *Výroční zpráva o hazardním hraní v ČR v roce 2020* [online]. str. 62,63,148 [cit.6.1.2022]. Dostupné z: <https://www.drogy-info.cz/publikace/vyrocní-zpravy/vyrocní-zprava-o-hazardním-hraní-v-ceske-republice-v-roce-2020/>

³⁷ Vlada.cz: *Národní strategie prevence a snižování škod spojených se závislostním chováním 2019-2027* [online]. str. 13 [cit. 7.1.2022]. Dostupné z: https://www.vlada.cz/cz/ppov/protidrogova-politika/strategie-a-plany/narodni-strategie-prevence-a-snižování-škod-spojených-se-zavislostním-chováním-2019_2027-173695/

³⁸ Mfcr.cz: *Přehled výsledků z provozování loterií a jiných podobných her za rok 2009* [online]. [cit.6.1.2022]. Dostupné z: <https://www.mfcr.cz/cs/soukromy-sektor/hazardni-hry/archiv-zakon-c-202-1990-sb/vysledky-z-provozování/2009/prehled-vysledku-z-provozování-loterii-a-2646>

Dalším významným mezníkem pro on-line hazard byl rok 2017, kdy ZHH umožnil v internetovém prostředí nabízet téměř všechny druhy hazardních her, které lze provozovat land-based.³⁹ V roce 2017 tak vklady do hazardu pouze on-line dosáhly částky 79 249 500 000 Kč, z toho nejvíce financí hráči užíli na kursově sázení on-line, celkem 58 744 652 401 Kč. Za rok 2017 čítaly vklady do všech druhů hazardních her land-based i on-line celkem 224 108 192 504 Kč, což bylo o více než 27 669 mil. Kč více než předchozí rok. Nejvíce hráči vkládali peníze do technických her land-based, druhé místo zaujaly kursově sázky on-line.⁴⁰

V roce 2019 pak činily vklady do on-line hazardu necelých 40 %, z toho kursově sázení tvořilo 20,1 %, technické hry 17,7 % a loterie 0,6 %.⁴¹ Lze odhadovat, že se v roce 2020 vklady do on-line hazardu budou blížit 50 % a v dalších letech může internetový gambling globálně předčít tradiční způsob hraní. On-line hazard za poslední roky na trhu dominuje v čele s kursovými sázkami. Aktuální nárůst je zřetelný zejména u live sázek. „*Výskyt patologického hráčství je v mezinárodním kontextu spíše nadprůměrný, aktuálně klesá význam technických her (automatů), roste míra on-line hraní.*“⁴²

2.2 Zatíženost regionů

Protože internetový hazard je pro účely zmapování epidemiologie závisle na regionech obtížné stanovit, následující text věnuje pozornost výskytu land-based hraní. Povolené technické hry typu automaty land-based lze provozovat v kamenné provozovně herny, či kasina, kdy počet těchto podniků v ČR od roku 2017 klesl o více než 70 %. Pohraniční okresy jsou technickými hrami výrazněji zatíženy než oblasti ve středu země a na některých z nich se dokonce nachází

³⁹ Drogy-info.cz: *Výroční zpráva o hazardním hraní v ČR v roce 2019* [online]. str. 9 [cit.6.1.2022]. Dostupné z: https://www.drogy-info.cz/data/obj_files/33288/1055/VZhazard2019_web_v20200814-04.pdf

⁴⁰ Mfcr.cz: *Přehled výsledků provozování hazardních her za rok 2017* [online]. [cit.6.1.2022]. Dostupné z: <https://www.mfcr.cz/cs/soukromy-sektor/hazardni-hry/archiv-zakon-c-202-1990-sb/vysledky-z-provozovani/2017/hodnoceni-vysledku-provozovani-loterii-2016-32211>

⁴¹ Drogy-info.cz: *Výroční zpráva o hazardním hraní v ČR v roce 2020* [online]. str. 148 [cit.6.1.2022]. Dostupné z: <https://www.drogy-info.cz/publikace/vyrocní-zpravy/vyrocní-zprava-o-hazardnim-hrani-v-ceske-republice-v-roce-2020/>

⁴² Vlada.cz: *Národní strategie prevence a snižování škod spojených se závislostním chováním 2019-2027* [online]. str. 6 a 13 [cit. 7.11.2021]. Dostupné z: https://www.vlada.cz/cz/ppov/protidrogova-politika/strategie-a-plany/narodni-strategie-prevence-a-sni-zovani-skod-spojonych-se-zavislostnim-chovanim-2019_2027-173695/

vysoké číslo oblastí, které jsou tzv. sociálně vyloučené. 6 sociálně vyloučených lokalit se nachází v okrese Domažlice, které čítají za rok 2020 nejvyšší počet TH v přepočtu na tisíc obyvatel. 8 sociálně vyloučených lokalit má Český Krumlov a zároveň je za rok 2020 třetí v pořadí s nejvyšším relativním počtem TH na svém území. Dále například Karlovy Vary, Sokolov, či Most. V těchto lokalitách se navíc vyskytují provozovny, kde se hráči účastní okamžité číselné loterie (viz příloha č.XI), ve které jim prakticky nebrání ani zápis v rejstříku fyzických osob vyloučených z účasti na hazardní hře.⁴³

Ačkoliv Praha provozuje největší podíl kasin, dohromady disponuje nejvíce hernami a kasiny v přepočtu na obyvatele kraj Karlovarský, kde se nachází v přepočtu na 100 000 obyvatel 25 provozoven hazardu. Co se týče technických her land-based, nejvíce jich k 1.1. 2021 sčítalo hlavní město Praha, a to celkem 3 956 technických her, což je o 14 % méně hracích automatů, než jich v Praze bylo v roce 2017. V přepočtu na obyvatele platilo ke stejnému datu 3,1 TH na 1000 obyvatel.⁴⁴ 1. ledna 2021 nabyla v hlavním městě účinnosti obecně závazná vyhláška zakazující provoz technických her v 41 městských částech z celkových 57. Přehled městských částí znázorňuje příloha č. V. Zastupitelstvo hlavního města Prahy se rozhodlo v těchto částech technické hry zcela zakázat, přičemž uvádí právě technické hry za nejrizikovější druh hazardu ve smyslu vzniku negativních a nežádoucích důsledků chování hráče, jako je narušování veřejného pořádku, kriminalita, či jiné patologické chování.⁴⁵

O něco méně automatů bylo k 1.1.2021 registrováno ve Středočeském kraji, celkem se jednalo o 3 504 technických her, přičemž oproti roku 2017 se jedná o znatelnější pokles, a to o necelých 41 %. Nejvýraznější pokles technických her od roku 2017, a to o 58 %, připadá kraji Moravskoslezskému. Vůbec nejméně technických her na začátku roku 2021 sčítal kraj Vysočina s 599 technickými hrami, kdy oproti roku 2017 počet celkem klesl o 51 %. Vysočina má kromě

⁴³ Drogy-info.cz: *Výroční zpráva o hazardním hraní v ČR v roce 2020* [online]. str. 6,30,33,141 [cit.6.1.2022]. Dostupné z: <https://www.drogy-info.cz/publikace/vyrocní-zpravy/vyrocní-zprava-o-hazardním-hraní-v-ceske-republice-v-roce-2020/>

⁴⁴ Drogy-info.cz: *Výroční zpráva o hazardním hraní v ČR v roce 2020* [online]. str. 30-33 [cit.6.1.2022]. Dostupné z: <https://www.drogy-info.cz/publikace/vyrocní-zpravy/vyrocní-zprava-o-hazardním-hraní-v-ceske-republice-v-roce-2020/>

⁴⁵ Vyhláška č.14 / 2020, *Obecně závazná vyhláška, kterou se vymezují podmínky provozování hazardních her na území hlavního města Prahy* v posledním znění.

nejnižšího absolutního čísla také nejnižší počet TH (1,2) na 1000 obyvatel a nejvýraznější meziroční pokles počtu provozoven TH. Územně samosprávné celky mají právo hazard na svém území omezit obecně závaznou vyhláškou, či zcela zakázat, jak dosud učinilo cca 63 % obcí.⁴⁶

Na taková omezení, či plošný zákaz hazardu v obcích, ale také v některých krajských městech, může část hráčů reagovat svým přesunem. Hra se na konkrétní části území sice odehrávat nebude, avšak sociální dopady hazardu zůstanou, a budou tak stále ekvivalentně zatěžovat tamní společnost. Kursové sázky land-based k 1.1.2021 legálně provozovalo 6 společností v ČR, které kursové sázení nabízelo prostřednictvím více než dvou tisíc sázkových kanceláří (SK). Nejvíce SK (381) měl na začátku roku 2021 kraj Moravskoslezský s 31,9 SK na 100 tisíc obyvatel a nejméně opět kraj Vysočina s absolutním počtem 62 SK, relativně poté 12 SK na 100 tisíc obyvatel. Karlovarský kraj, který disponuje největším počtem heren a kasin, je v pořadí 5. krajem s nejnižším počtem SK. V přepočtu na obyvatele jde však stále o vyšší relativní počet SK (26,6), než je například v Praze (17,4). Kursové sázky jsou současně provozovány zejména on-line, podobně jako loterie. Ty u nás smí provozovat celkem 8 loterijních společností. Loterie jsou přístupnější široké veřejnosti více než kterýkoli jiný druh hazardní hry. Například okamžitou loterii land-based (zpravidla stírací losy) si je možné zahrát na poště, na pokladně trafiky, či na čerpací stanici a číselné loterie jsou dostupné dokonce na pokladně některých obchodních řetězců s potravinami.⁴⁷

⁴⁶ Drogy-info.cz: *Výroční zpráva o hazardním hraní v ČR v roce 2020* [online]. str. 6, 30 a 33 [cit.6.1.2022]. Dostupné z: <https://www.drogy-info.cz/publikace/vyrocní-zpravy/vyrocní-zprava-o-hazardním-hraní-v-ceske-republice-v-roce-2020/>

⁴⁷ Drogy-info.cz: *Výroční zpráva o hazardním hraní v ČR v roce 2020* [online]. s. 35-36 [cit.6.1.2022]. Dostupné z: <https://www.drogy-info.cz/publikace/vyrocní-zpravy/vyrocní-zprava-o-hazardním-hraní-v-ceske-republice-v-roce-2020/>

3 Problematika on-line hazardu

Internet je fenomén 21. století téměř pro všechny věkové skupiny a s rozšířením moderních technologií může být člověk on-line prakticky 24 hodin denně. Do on-line formy se v současné virtuální společnosti transformuje nejen zábava, ale také některé formální procesy z oblasti školství, či veřejné správy. Internet jakož to využívané prostředí pro hazard je v České republice aktuálně na vzestupu a příčin lze uvést hned několik. Od implementace současné legislativy upravující hazard, která výrazně zpřísnila podmínky pro gambling land-based, přes aktuální pandemii Covid-19, která s sebou přinesla dosud nepoznaný způsob života, až po obecný rozmach internetu jako média. Časově neomezená dostupnost on-line prostředí má sílu hráče nalákat kdykoliv, kdy má v ruce mobilní telefon s přístupem k internetu. V případě hazardu si aktuálně každý tak říkajíc nosí svou hernu v kapse. V prostředí on-line si poslední roky drží oblíbenost zejména kursově sázky, technické hry a speciálně pak live sázení. Náhodného či rekreačního hráče můžou ke hře za peníze přesvědčit tzv. demo hry, které jsou zdarma a hráč si tak může hru vyzkoušet „nanečisto“. V demo hrách se hráči většinou daří, lze jej zde do jisté míry přesvědčit o tom, že hru ovládá. Po ukončení demo hry, či již v jejím průběhu, je hráč osloven nabídkou vyhrát skutečné peníze. Z demo hry se již stává placený on-line hazard a hráč v něm velmi pravděpodobně začne paradoxně prohrávat. Neprohrává však již žetony, či jiné reprezentace peněz, ale své skutečné peníze.⁴⁸

Co se týče charakteristiky hráčů on-line hazardu, může jím být prakticky kdokoliv, kdo vlastní jakékoli elektronické zařízení s možností připojení k internetu. Je však pravdou, že on-line je pro současnou mládež zcela přirozeným prostředím, a tak není pochyb o tom, že mají větší pravděpodobnost vyzkoušet on-line hazardní hru, než že po výuce navštíví hernu, či kasino. Riziko účasti těchto osob na hazardu zvyšuje ryze formální kontrola věku na internetových stránkách nabízejících hazard, kterou lze bez závažnějších důsledků obejít. Zejména pro mladistvé chlapce je charakteristické, že volný čas tráví hraním her ve virtuálním prostředí.

⁴⁸ BLINKA, Lukáš. *Online závislosti: jednání jako droga? : online hry, sex a sociální sítě : diagnostika závislosti na internetu : prevence a léčba*. Praha: Grada, 2015. Psyché (Grada). str. 160. ISBN 9788024753119.

Evropská školní studie o alkoholu a jiných drogách (ESPAD) z roku 2019, která monitoruje každé 4 roky také stav a dynamiku hazardního hraní mladistvých ve věku 15-16 let, uvádí, že hraní on-line, ale také land-based uváděli během poslední vlny studie častěji chlapci, zatímco dívky uváděli spíše loterie a okamžité loterie v podobě stíracích losů. ESPAD uvádí, že prevalence hazardního hraní 16letých (včetně hazardu land-based) dlouhodobě setrvává kolem 10 %. Hazardu on-line se dle dat z téhož roku účastnilo za posledních 12 měsíců 13 % studentů ve věku od 15 do 16 let.⁴⁹

Nevýhodou pro hráče, a naopak výhodou pro provozovatele je, že každý, kdo používá internet, za sebou zanechává ve virtuálním prostředí určité množství stop. Současně existují a hojně se využívají nástroje, které stopy uživatelů na internetu trasují, a získané informace pak mohou využít pro co nejhodnější reklamu. Jinak tomu není ani u stránek provozujících hazard. Stránka získává o hráči během on-line hraní nekonečné množství informací v podobě dat. Kromě údajů, které hráč vědomě poskytuje již při registraci, je dále sledováno také chování hráče na stránce. Stránka eviduje, kolik času u hry hráč tráví, jakou hru preferuje, nebo v jakou denní dobu se hře věnuje. V případě sázení také například sleduje, na který klub, či sport sází a jaké částky. Na základě těchto informací pak hráče může sázková kancelář upozornit, kdy hraje jeho (podle získaných dat) oblíbený sportovní klub a může mu na tuto hru darovat určitý finanční bonus. Podobným způsobem gratuluje stránka provozující hazard také například k narozeninám, kdy hráč jako dárek opět získává finanční kredit na hru. Identifikace chování hráčů na stránce umožňuje provozovatelům lépe přimět nové hráče k účasti na hře, udržet si stávající hráče, či hráče nalákat zpět, pokud se hazardní hře na jejich stránce přestanou věnovat. Získaná data by měla být v blízké budoucnosti nově využívána pro preventivní účely, jak tato práce blíže popisuje v kapitole 5.1.3.⁵⁰

⁴⁹ Drogy-info.cz: *Výroční zpráva o hazardním hraní v ČR v roce 2020* [online]. str. 70 [cit.21.11.2021]. Dostupné z: <https://www.drogy-info.cz/publikace/vyrocnizpravy/vyrocnizprava-o-hazardnim-hrani-v-ceske-republice-v-roce-2020/>

⁵⁰ Zodpovednehrani.cz: *Nejen pro média – Hazardní firmy budou sledovat hráče. Software upozorní na rizikové chování a nabídne pomoc.* [online]. [cit. 21.11.2021]. Dostupné z: <https://www.zodpovednehrani.cz/nejen-pro-media/lorem-ipsum6>

3.1 Legislativa

I on-line hazard právně upravuje ZHH, kde například stanovuje provozovateli povinnost jeho viditelné identifikace na stránkách hry, provozovat hru v českém jazyce, povinnost provozovat takovou on-line hru, jejíž server se nachází na území EU, případně ve státě, který je smluvní stranou Dohody o Evropském hospodářském prostoru, či povinnost registrace účastníka on-line HH. K Registraci je pak dále třeba poskytnout provozovateli identifikační, kontaktní údaje i platební údaje k platební kartě, či účtu, ze kterého účastník hodlá nakládat finanční prostředky na zpoplatněnou hru. Účastník si musí také předem nastavit sebeomezující opatření pro jednotlivé hry, případně jakákoli sebeomezující opatření jednotně odmítnout. Tento sebeomezující institut je významný a zavedl ho až současný ZHH. Ověření identifikačních údajů, zejména totožnosti a věku osoby, která žádá o registraci, provádí sám provozovatel. Činí tak prostřednictvím kvalifikovaného systému elektronické identifikace dle zákona č. 253/2008 Sb., zákon o některých opatřeních proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu. Ověření totožnosti pro registraci může provést také Ministerstvo financí dálkovým způsobem.⁵¹

Některé zákonné povinnosti provozovatele on-line hazardních her kopírují povinnosti provozovatele land-based hazardu. Jedná se zejména o ustanovení týkající se zletilosti účastníka, povinnosti uvádět kontaktní údaje institucí, které se věnují prevenci i léčbě patologického hráčství a také varování, že účast na hazardní hře může být škodlivá. Toto varování musí být na internetové stránce ze zákona čitelné a kdykoliv dostupné, přičemž v praxi se varování nachází až na konci stránky ve spodní liště, nijak výrazně barevně, či písmem odlišené od ostatního textu, avšak i přesto odpovídá zákonnému předpisu.⁵² Vzhledem k nerespektování českých zákonů některými zahraničními provozovateli on-line hazardních her, zřídlo Ministerstvo financí (MF) seznam nepovolených internetových her. Ten je veřejně dostupný na stránkách MF a jsou do něj zapisovány stránky dle § 84 odst. 4 ZHH. Seznam nepovolených internetových her je významný pro poskytovatele platebních a internetových služeb, kteří mají

⁵¹ Zákon č. 186/2016 Sb., *zákon o hazardních hrách* v posledním znění.

⁵² Zákon č. 186/2016 Sb., *zákon o hazardních hrách* v posledním znění.

povinnost blokovat jak příchozí i odchozí platby, tak internetové připojení k těmto stránkám.⁵³ Oproti seznamu nepovolených stránek existuje také tzv. Whitelist, dle kterého si lze dohledat legální provozovatele nejen on-line hazardních her. K 1. říjnu 2021 bylo dle tohoto seznamu v České republice 17 legálních provozovatelů HH on-line.⁵⁴

3.2 Současný trend on-line hazardu

*„Zájem o hazardní hraní na internetu dramaticky roste celosvětově, neboť oslovuje i ty osoby, pro něž offline hraní není vhodné. Na rozdíl od něj totiž internetové hraní poskytuje vyšší dostupnost, soukromí a anonymitu.“*⁵⁵ Řeč je zde zejména o osobách s vyšším společenským statutem, osobách zaměstnaných na vrcholových pozicích, ale také o ženách, veřejně známých osobnostech, či například profesionálních sportovcích. U těchto osob je daleko vyšší pravděpodobnost, že propadnou on-line hazardu, než že budou svůj čas trávit v herně u výherního hracího přístroje. Jedním z důvodů může být nepřílišná společenská akceptovatelnost hazardu. Hazard zkrátka v očích okolí nekorresponduje se společenským postavením těchto osob. V případě vzniku patologického hráčství, kdy hráč svou závislost tají, dokud to jen jde, je bez pochyby o něco jednodušší skrýt právě on-line hazard.

NSZ pro rok 2019-2027 na základě předcházející Národní strategie protidrogové politiky (NSPP) na období 2010-2018 hodnotí, že: *„Zkušenosti s hazardním hraním aktuálně rostou, nejvíce mezi mladými lidmi a zejména on-line“*⁵⁶. Obecně pak lze nárůst hráčů využívající on-line hazard pojit s jeho atraktivitou ve smyslu jeho pohodlnosti, značné anonymity v porovnání s off-line hazardem i jeho

⁵³ Mfcr.cz: *Seznam nepovolených internetových her* [online]. [cit. 24.11.2021]. Dostupné z: <https://www.mfcr.cz/cs/soukromy-sektor/hazardni-hry/seznam-nepovolenych-internetovych-her>

⁵⁴ Mfcr.cz: *Seznam legálních provozovatelů hazardních her dle ZHH a ZoL - platný ke dni 1.10.2021* [online]. [cit. 24.11.2021]. Dostupné z: <https://www.mfcr.cz/cs/soukromy-sektor/hazardni-hry/prehledy-a-statistiky/prehledy-legalnich-provozovatelu-whiteli/2021/seznam-legalnich-provozovatelu-hazardnic-43132>

⁵⁵ BLINKA, Lukáš. *Online závislosti: jednání jako droga?: online hry, sex a sociální sítě : diagnostika závislosti na internetu : prevence a léčba*. Praha: Grada, 2015. Psyché (Grada). str. 155. ISBN 978-80-247-5311-9.

⁵⁶ Vlada.cz: *Národní strategie prevence a snižování škod spojených se závislostním chováním 2019-2027* [online]. str. 6 [cit. 7.11.2021]. Dostupné z: https://www.vlada.cz/cz/ppov/protidrogova-politika/strategie-a-plany/narodni-strategie-prevence-a-snizovani-skod-spojenych-se-zavislostnim-chovanim-2019_2027-173695/

mimořádnou dostupností. Právě dostupnost hry je významná v rozvoji problémového hráčství. Rizikovitost HH na internetu zvyšuje také způsob vkladů do hry. Finanční prostředky jsou hráči strhávány z bankovního účtu, který při registraci uvedl, a tak prakticky snadno ztratí přehled o celkových nákladech na hru. Pochopitelně mnohem snadněji se hráči za hru utrací, když mu peníze neprocházejí fyzicky pod rukama a postupnou ztrátu finančního obnosu určeného k hraní tak během hry spíše nepocituje. Dochází tak ke snížené vnímavosti hodnoty peněz, který je ještě o něco více přizíven v momentě, kdy se během internetového hraní již finance nevyjadřují v měně, ale hodnotu demonstrují například žetony, či jiné ukazatele.⁵⁷

Podíl hráčů v léčbě, kteří jako primární problémovou hru uvádí právě on-line hru, se zvýšil v roce 2019 o 16 % oproti roku 2013. Adiktologické služby tento nárůst potvrzují, kdy on-line hráči aktuálně přibývají, nejvýrazněji však hráči kursovních sázek, zatímco problémoví hráči TH land-based spíše klesají. Potvrzuje se také, že on-line hazard je atraktivní i pro osoby, které by hernu, či kasino spíše nenavštívili z důvodných obav o svou pověst nebo kariéru. „*Významnou část klientů tvoří bývalí a aktivní sportovci.*“⁵⁸

3.2.1 Lootboxy a Drakemall

Kromě typických internetových stránek s nabídkou hazardních her se v on-line prostředí také ujaly tzv. lootboxy, či mystery boxes. Princip záhadných boxů obecně spočívá v tom, že si hráč za určitou částku zakoupí virtuální krabici, jejíž přesný obsah mu není předem znám. Na stránce Ebay je možné si například zakoupit tzv. Sneakers mystery box, kde je předem známo, že by v krabici mělo být několik párů sportovní obuvi, případně od jaké značky. Tento mystery box by měl být po jeho zaplacení osobě doručován a až po rozbalení se osoba dozví, na co své peníze reálně vynaložila.

⁵⁷ BLINKA, Lukáš. *Online závislosti: jednání jako droga?: online hry, sex a sociální sítě : diagnostika závislosti na internetu : prevence a léčba*. Praha: Grada, 2015. Psyché (Grada). str.163. ISBN 978-80-247-5311-9.

⁵⁸ Drogy-info.cz: *Výroční zpráva o hazardním hraní v ČR v roce 2020* [online]. str. 10 [cit.20.11.2021]. Dostupné z: <https://www.drogy-info.cz/publikace/vyrocní-zpravy/vyrocní-zprava-o-hazardním-hraní-v-ceske-republice-v-roce-2020/>

Stejný princip využívá internetová stránka Drakemall, která nabízí on-line otevírání těchto boxů. Hráč má možnost za určité částky otevírat několik druhů virtuálních krabic a vyhrát tak hodnotné ceny. Boxy se liší svým obsahem, přičemž jsou zde položky v hodnotě jednotek dolarů, ale také položky v hodnotě několika tisíc dolarů. Hráč si ze své platební karty převede určitou částku na svůj Drakemall účet, ze kterého pak může otevírat boxy a soutěžit o výhry. Cena za otevření jednotlivých druhů virtuálních krabic se liší většinou závisle na prestiži zboží, které je možné vyhrát. Lze zde soutěžit o hodnotné ceny v podobě mobilních telefonů, či jiné techniky, ale také o hračky, značkovou obuv a oblečení.

Na stránce si hráč vybere krabici, o jejíž obsah nejvíce stojí, stiskne tlačítko a čeká, zda se mu na pásu zastaví očekávaný produkt. V případě, kdy hráč vyhraje hodnotný produkt, o který však reálně tolik nestojí, může jej ihned kliknutím tlačítka prodat a jeho hráčské konto se tak navýší o hodnotu produktu, což mu umožní ve hře pokračovat bez dalšího vynaložení svých vlastních financí. Zvuk i vzhled losování se podobá výherním hracím přístrojům a hráč může pokusy opakovat bez přestávky až do chvíle, kdy již nemá dostatek financí na Drakemall účtu. Samotná stránka však nikde neuvádí, že jde o hazard a nezmiňuje riziko vzniku závislosti. Zletilost uživatele podmiňující registraci lze uvést nepravdivě, neboť se důkladněji neprověřuje.

V minulosti dokonce Drakemall nepřímo cílil svou kampaň na mladistvé. V ČR byli kolem roku 2018 oslovováni často teprve krátce plnoletí tvůrci videí na internetové platformě Youtube s nabídkou spolupráce. Takový tvůrce, který do té chvíle svým sdíleným obsahem ovlivňoval také děti mladší 18 let dle předepsaných podmínek od Drakemall natočil video, jak tuto hru hraje a co je hlavní, jak snadno vyhrál jednu z hodnotných cen.

3.3 Komparace problémového hraní

*„Některé výzkumy naznačují, že u internetových hazardních hráčů je větší pravděpodobnost rozvinutí patologie než u offline hráčů.“*⁵⁹ Důvody pro toto

⁵⁹ BLINKA, Lukáš. *Online závislosti: jednání jako droga?: online hry, sex a sociální sítě : diagnostika závislosti na internetu : prevence a léčba*. Praha: Grada, 2015. Psyché (Grada). str.160. ISBN 978-80-247-5311-9.

tvrzení byly již zmíněny a jistou komparaci přináší Národní výzkum užívání návykových látek z roku 2020. Ten od roku 2016 nově obsahuje také modul zaměřený na hraní sázkových her. Tento výzkum v oblasti hazardu využívá kromě otázek na HH v dotazníku také již zmíněné screeningové škály LIE/BET a PGSI. Nejnovější Národní výzkum užívání návykových látek z roku 2020 proběhl ve dvou fázích a formách, přičemž na jaře se konalo on-line dotazování metodou CAWI (celkem 3000 osob) a následně na podzim se uskutečnilo dotazování osobně, tzv. *face to face* (3543 osob) v náhodně vybraných domácnostech. Výsledky osobně provedeného dotazníku ukázaly, že dle obou škál je více hráčů v riziku vzniku problémového hráčství v případě hraní hazardních her on-line. Dle LIE/BET se nachází více než 20 % hráčů on-line hazardu, bez ohledu na druh hry, ve větším riziku vzniku problémového hráčství oproti hráčům, kteří hrají off-line. Co se týče škály PGSI, ta má oproti LIE/BET v průměru dvojnásobně vyšší hodnoty osob v riziku vzniku problémového hráčství nejen v případě on-line hraní, ale také ve všech ostatních kategoriích. Rozdíl hráčů v riziku u on-line hazardu oproti tomu off-line však již není tak výrazný jako dle škály LIE/BET. U on-line dotazování dle LIE/BET je sice srovnatelné procento hráčů v riziku celkem, avšak výrazně větší procento bylo hráčů v riziku TH land-based, než u on-line hazardu. U PGSI a vzdáleného dotazování je výsledek co do hráčů v riziku dle kategorie stejný, tedy více hráčů v riziku u HH off-line a méně u on-line.

Prvenství u všech výše zmíněných škál nezávisle na způsobu sběru dat však stále drží TH land-based. Výsledky závisle na způsobu sběru dat sice zcela plně nekorespondují, avšak lze i tak stanovit, že procentuální výskyt hráčů v riziku v souvislosti s hraním HH on-line je významný a lze dále predikovat, že právě forma on-line hazardu bude mít v čase spíše vzestupnou tendenci a významné negativní dopady na hráče.⁶⁰

⁶⁰ Drogy-info.cz: *Výroční zpráva o hazardním hraní v ČR v roce 2020* [online]. str. 78 [cit.6.11.2021]. Dostupné z: <https://www.drogy-info.cz/publikace/vyrocní-zpravy/vyrocní-zprava-o-hazardním-hraní-v-ceske-republice-v-roce-2020/>

4 Kriminalita související s hazardním hraním

Kriminální jednání, které souvisí s hazardním hraním lze formálně rozdělit na kriminalitu primární a sekundární, závisle na subjektu trestného činu (TČ). Takto rozdělené skupiny se liší kromě osoby pachatele také způsobem páchaní trestné činnosti, avšak jeden znak zůstává společný. Motiv. K odvětví gamblingu neodmyslitelně patří peníze a vidina zisku – to mají provozovatelé i hráči společné. Hráč si bez financí nezahraje, ani je nemá šanci vyhrát a provozovatel bez těchto financí od hráče zase nemůže hazard provozovat a tím profitovat. Zatímco kriminalita primární pojímá o protiprávním jednání, kterého se dopouští provozovatelé hazardu a osoby zaměstnané v tomto odvětví, v rámci kriminality sekundární jsou pachateli trestných činů sami gambleři.

Nová právní úprava zpřísnila podmínky pro nabízení a dostupnost gamblingu natolik, že pro některé podniky již dále není dovolené hry provozovat. Někteří v souladu se zákonem od nabídky her upustili a například z restauračních zařízení technické hry odstranili. Oproti tomu se určitá část provozovatelů rozhodla v neoprávněném provozování hazardu pokračovat i přes hrozící pokuty ve výši až 1 000 000 Kč pro FO, 50 000 000 Kč pro PO⁶¹, či trest odnětí svobody až na tři léta.⁶² Nedovolené hrací prostory se tak navenek nejrůzněji „maskují“, aby nebudily dojem herny, či kasina, avšak stálí zákazníci si jsou vědomi nabídky hazardu v těchto podnicích. V roce 2020 takto například celníci v pražské tržnici Sapa odhalili 2 nelegální herny, přičemž jedna z nich se navenek prezentovala jako půjčovna svatebních šatů. Celkem bylo zajištěno osm hracích přístrojů, dva stoly pro živou hru, dvě rulety, hotovost více než 300 tisíc Kč a další příslušenství sloužící k provozu hazardních her.⁶³

Pokud jde o hráče, jako pachatele trestné činnosti, provázanost tohoto sociálně patologického jevu s kriminalitou jednoznačně existuje. Co je již složitější konstatovat, je míra této provázanosti a stav skutečné kriminality v souvislosti,

⁶¹ Zákon č. 186/2016 Sb., zákon o hazardních hrách v posledním znění.

⁶² Zákon č. 188/2016 Sb., zákon, kterým se mění některé zákony v souvislosti s přijetím zákona o hazardních hrách a zákona o dani z hazardních her v posledním znění.

⁶³ Celnisprava.cz: *Tisková zpráva Celní správy České republiky* [online]. [cit. 10.1.2022].

Dostupné z: <https://www.celnisprava.cz/cz/celni-urad-pro-hlavni-mesto-prahu/tiskove-zpravy/2020/Stranky/nelegalni-herna-byla-zamaskovana-jako-pujcovna-svatebnich-satu.aspx>

anebo v důsledku hazardu. Současné policejní, vězeňské, či justiční statistiky nedisponují informací, zda konkrétní osoba v době zadržení, uvěznění, nebo odsouzení problémově hraje, či trpí hráčskou poruchou. V takové situaci by tedy mohly teoreticky zaznít návrhy na úpravu náležitostí statistik, avšak ani to by jistě nezachytilo veškerou skutečnou kriminalitu v souvislosti s hazardem. Kriminalita hráčů se totiž často může pohybovat na pomezí černých a šedých čísel ve smyslu latence jejich kriminálních aktivit. V případě tzv. černých čísel je tím míněno, že se o TČ (zde spojených s hazardem) orgány činné v trestním řízení (OČTŘ) vůbec nedozví a tento jev se označuje také jako přirozená latence. O tzv. šedých číslech je poté řeč ve chvíli, kdy se OČTŘ o TČ dozví, ale nevypátrají pachatele a v souvislosti s těmito čísly lze hovořit o tzv. latenci umělé, která spočívá v zjištěné trestné činnosti, která se však z různých důvodů neregistruje.⁶⁴ Hráči s vysokým společenským statutem se dopouští hospodářské kriminality v soukromoprávních organizacích a společnostech, která zůstává často neodhalenou. Jedná se zejména o situace, kdy má hráč přístup k finančním prostředkům například firemním, které si za účelem hraní „vypůjčí“. Latenci kriminality související s hazardem do jisté míry ovlivňuje reprezentativní vzorek hráčů, o kterých je řeč.

4.1 Primární kriminalita

Jde o takovou protiprávní činnost, jejíž skutková podstata spočívá v provozování hazardních her, které je v rozporu se zákonem. Pachateli kriminality primární jsou převážně sami provozovatelé hazardních her. Jak již bylo zmíněno, hlavním motivem provozovatelů je zisk. V roce 2019 činily jejich příjmy celkem 36 269 mil. Kč, kdy převažovaly stejně jako minulé roky příjmy z her land-based ve výši 24 496 mil. Kč. Meziročně vzrostly celkové příjmy provozovatelům oproti roku 2018 o 4 956 mil. Kč, avšak v letech 2016 a 2017 byly příjmy ještě vyšší, a to v průměru 39 561 mil. Kč. Současná právní úprava zpřísnila provozovatelům zejména podmínky pro provozování technických her land-based, neboť účelem bylo snížit počet technických zařízení v přepočtu na obyvatele. Výrazně do regulace hazardu také zasahují územní samosprávné celky díky svému právu na

⁶⁴ DRÁPAL Jakub a GŘIVNA Tomáš a kol. *Kriminologie*. 5., aktualizované vydání. str. 34 Praha: Wolters Kluwer, 2019. ISBN 978-80-7598-554-5.

samosprávu, které jim umožňuje samostatně, avšak v mezích zákona rozhodnout, zda hazard na svém území ponechají, omezí, či zcela zakážou. Například v roce 2011 bylo v celé ČR povolených 100 tisíc technických hracích přístrojů.⁶⁵ Ačkoliv se počet TH snížil, stále ČR patří mezi země s vysokým počtem TH v přepočtu na obyvatele. ZHH podrobně uvádí přestupky, které se týkají neoprávněného provozování hazardní hry v § 122 a 123 ZHH. V trestním zákoníku (TZ) jsou trestné činy primárně související s HH reflektovány do tří paragrafů, a to:

- § 201 odst. 2 TZ – Ohrožování výchovy dítěte
- § 213 TZ – Provozování nepoctivých her a sázek
- § 252 TZ – Neoprávněné provozování hazardní hry⁶⁶

Dle takticko-statistické klasifikace policejní statistiky byly TČ dle § 213 TZ registrovány v roce 2018 s počtem 3 případů a od té doby do 30.11.2021 nebyl registrován ani jeden případ. Co se týče TČ dle § 252 TZ, v období od 1.1.2021 až 30.11.2021 bylo registrováno 18 případů neoprávněného provozování hazardní hry, což je nejméně za poslední 4 roky. Nejvíce skutků bylo naopak registrováno v roce 2019, kdy šlo o 199 případů. Počet registrovaných TČ ohrožování výchovy dítěte je nejvyšší, avšak pro účely této práce spíše nevypovídající, neboť z celkového počtu nelze zjistit počet skutků spáchaných dle odst. 2.⁶⁷ „Podle Celní správy ČR (CS) se nejvíce nelegálních heren vyskytuje v Moravskoslezském a Jihomoravském kraji. Nejvíce jsou nelegální herny rozšířeny v sociálně vyloučených lokalitách (SVL), kde se často vyskytují konvenční válcové výherní hrací přístroje (VHP).“⁶⁸

Provozovatelé před, ale i dlouho po účinnosti nového ZHH v oblasti land-based hojně nabízeli namísto typických slotových automatů (VHP či VLT) také tzv. kvízomaty. Využívali totiž u tohoto typu zařízení mezer v legislativě, která hazardní

⁶⁵ Drogy-info.cz: *Výroční zpráva o hazardním hraní v ČR v roce 2020* [online]. str. 29, 149 [cit.27.11.2021]. Dostupné z: <https://www.drogy-info.cz/publikace/vyrocní-zpravy/vyrocní-zprava-o-hazardním-hraní-v-ceske-republice-v-roce-2020/>

⁶⁶ Zákon č. 40/2009 Sb., *trestní zákoník* v posledním znění.

⁶⁷ Policie.cz: *Statistické přehledy kriminality za rok 2021* [online]. [cit.30.12.2021]. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/statisticke-prehledy-kriminality-za-rok-2021.aspx>

⁶⁸ Drogy-info.cz: *Výroční zpráva o hazardním hraní v ČR v roce 2020* [online]. str. 105 [cit.30.12.2021]. Dostupné z: <https://www.drogy-info.cz/publikace/vyrocní-zpravy/vyrocní-zprava-o-hazardním-hraní-v-ceske-republice-v-roce-2020/>

hru mimo jiné charakterizuje jako hru založenou na náhodě, či předem neznámé okolnosti. Jedná se o elektronicky řízené technické zařízení, které hráči nabízí prakticky stejnou hru doplněnou o vědomostní kvíz. Právě vědomostní prvek v očích provozovatelů nekorespondoval se způsobem fungování kvízomatů. Kvízomaty totiž hráči pokládají před začátkem hry i v jejím průběhu různé triviální vědomostní otázky, které nenáročně vyžadují pouze minimální znalost obecných skutečností. Ministerstvo financí vydalo k tomuto typu hry rozšířené stanovisko již v roce 2014, kde tomuto typu technické hry přikládalo stejný charakter jako VHP a VLT.⁶⁹ Nejvyšší správní soud poté v roce 2019 konečně rozhodl, že kvízomaty vykazují všechny znaky běžného herního automatu a jedná se tedy o hazard, nikoliv o vědomostní soutěž, jak kvízomaty často označovali jejich provozovatelé.⁷⁰

4.1.1 Dozorující státní orgány a jejich kompetence

Dodržování ZHH a regulaci primární kriminality v oblasti hazardního hraní mají v České republice na starosti správní orgány, které ze ZHH plní funkci dozoru. Celorepublikově tak současně činí Ministerstvo financí v oblasti online hazardu a od účinnosti ZHH nově také orgány Celní správy (CS), které dozorují na provozování land-based i on-line hazardu v souladu se zákonem. V minulosti dozor vykonávaly samostatně obce, případně krajské úřady a také Finanční správa podřízená Ministerstvu financí. Kromě správcovství analytického modulu informačního systému provozování hazardních her (AISG), jehož součástí je již zmiňovaný RVO a dozoru nad dodržováním ZHH má Ministerstvo financí současně povinnosti taxativně uvedené v § 114 ZHH⁷¹. MF například vydává, mění, či ruší základní povolení provozovatelů pro provozování hazardní hry, projednává přestupky pověřených osob, poskytovatelů připojení k internetu na území České republiky, stejně tak projednává přestupky poskytovatelů platebních

⁶⁹ Mfcr.cz: *Rozšířené stanovisko Ministerstva financí ze dne 24.7.2014* [online]. [cit.30.12.2021]. Dostupné z: www.mfcr.cz-Loterie-a-sazky-Rozsirene-stanovisko-MF-k-tzv-Kvizomatum.pdf

⁷⁰ Rozsudek Nejvyššího správního soudu, spisová značka 1 As 74/2018-40 ze dne 9.4.2019 [online]. Dostupné z:

http://nssoud.cz/files/SOUDNI_VYKON/2018/0074_1As__1800040_20190502121253_20190503082104_prevedeno.pdf/.

⁷¹ Zákon č. 186/2016 Sb., *zákon o hazardních hrách* v posledním znění.

služeb, vede seznam nepovolených internetových her, či spravuje kauce.⁷² Ačkoliv základní povolení pro provozování hazardní hry vydává MF, ohlašovací povinnost má provozovatel vůči obci, kde obecní úřad také rozhoduje o povolení k umístění herního prostoru, tedy herny či kasina. Ministerstvo financí na svých stránkách, kromě ostatních veřejně přístupných dokumentů a informací týkajících se hazardu, průběžně aktualizuje například již zmíněný seznam nepovolených internetových her, stejně jako tzv. Whitelist neboli seznam legálních provozovatelů HH v ČR, včetně druhu hry, kterou provozují. K 1. říjnu 2021 je v ČR dle Whitelistu legálních 15 provozovatelů on-line hazardních her, u land-based hazardu pak 4 provozovatelé loterií, 3 provozovatelé okamžitých loterií, 6 provozovatelů kursových sázek, jediný provozovatel binga, 38 provozovatelů technické hry a 32 provozovatelů živé hry.⁷³

Co se týče Celní správy, která je podřízená Ministerstvu financí, organizačně ji tvoří jak Generální ředitelství cel, tak celkem 15 celních úřadů. Celní správa dle ZHH dohlíží na dodržování podmínek, týkající se ohlašování provozu HH, dále podmínek, které stanovuje základní povolení provozovatele k provozování HH a povolení k umístění herny či kasina, přičemž samozřejmě vykonává dozor nad dodržováním samotného ZHH. Pro analytické účely může Celní správa zpracovávat také informace z výkaznictví. Celní úřady navíc projednávají přestupky nejen za land-based hazard, ale od r. 2021 také za hazard internetový⁷⁴.

Kontrola ze strany celní správy spočívá zejména v prověřování herních prostorů, zda mají základní povolení k provozování hracích přístrojů, či živých her od MF, ale také od příslušného územně samosprávného celku. Od roku 2019 Celní správa také kontroluje, zda se na internetu neobjevují nepovolené HH od nepovolených provozovatelů. Další kontrolu provádí Celní správa v dodržování zákazu reklamy na neohlášenou, či nepovolenou HH. Celní správa se soustřeďuje

⁷² Zákon č. 186/2016 Sb., *zákon o hazardních hrách* v posledním znění.

⁷³ Mfcr.cz *Seznam legálních provozovatelů hazardních her dle ZHH a ZoL – platný ke dni 1.10.2021* [online]. [cit.2.10.2021]. Dostupné z: <https://www.mfcr.cz/cs/soukromy-sektor/hazardni-hry/prehledy-a-statistiky/prehledy-legalnich-provozovatelu-whiteli/2021/seznam-legalnich-provozovatelu-hazardnic-43132>.

⁷⁴ Drogy-info.cz: *Výroční zpráva o hazardním hraní v ČR v roce 2020* [online]. str. 5 [cit.15.10.2021]. Dostupné z: <https://www.drogy-info.cz/publikace/vyrocní-zpravy/vyrocní-zprava-o-hazardnim-hrani-v-ceske-republice-v-roce-2020/>.

v oblasti land-based hazardu zejména na odhalování her technických včetně již zmíněných kvízomatů, které byly dříve diskutovány pro nejasnost jejich charakteristického vymezení ve smyslu, zda se jedná o druh HH, či nikoliv. V roce 2014, tedy ještě dříve než nový ZHH, vznikl ze spolupráce Ministerstva vnitra a Ministerstva financí speciální útvar pro odhalování nelegálních hracích prostorů i samotných hazardních her, do kterého je zapojena také Celní správa společně s Finanční správou a Policií ČR. Hlavním cílem tzv. Hazardní kobry je odhalování a zejména potírání daňových úniků související s provozováním hazardu.⁷⁵

4.2 Sekundární kriminalita

„Kriminalita sekundárně související s hraním HH zahrnuje trestné činy spáchané problémovými hráči za účelem získání prostředků na hru či na dluhy ze hry nebo v důsledku nutkové touhy po HH a systémové trestné činy související s provozováním HH, jako jsou např. praní špinavých peněz, korupce a podvody.“⁷⁶

Z uvedeného lze bezpečně tvrdit, že za jistých podmínek existuje určitá provázanost mezi hraním hazardních her a kriminalitou. Nevýhodou pro komplexní vyhodnocení prevalence kriminality v souvislosti s hazardními hrami je však nedostatek dostupných statistických přehledů. Jednou z příčin nedostatku těchto dat je také časté neohlášení kriminality, které se gambler dopustí. Jedná se zejména o krádež v domácnosti, či o krádež na pracovišti, pokud však není zaměstnavateli v důsledku krádeže způsobená taková újma, která by jej donutila konání zaměstnance nahlásit. V takové situaci je pro zaměstnavatele jednodušší zaměstnance ideálně ve zkušební lhůtě propustit, či škodu odečíst z odměny za práci. Majetková trestná činnost je společně s hospodářskou kriminalitou intuitivně nejčastější způsob kriminálního jednání v souvislosti s hazardní hrou. Hráč se jí nedopouští za účelem vlastního obohacení. Nejčastěji krádeží se dopouští hráči z důvodu získání finančních prostředků ke hře, které již sami nemají a jejich okolí jim už půjčit nechce, či nemůže. Pokud se pachatel nedopouští trestné činnosti

⁷⁵ Drogy-info.cz: *Výroční zpráva o hazardním hraní v ČR v roce 2020* [online]. str. 105 [cit.26.09.2021]. Dostupné z: <https://www.drogy-info.cz/publikace/vyrocní-zpravy/vyrocní-zprava-o-hazardním-hraní-v-ceske-republice-v-roce-2020/>.

⁷⁶ Drogy-info.cz: *Výroční zpráva o hazardním hraní v ČR v roce 2020* [online]. str. 106 [cit.27.11.2021]. Dostupné z: <https://www.drogy-info.cz/publikace/vyrocní-zpravy/vyrocní-zprava-o-hazardním-hraní-v-ceske-republice-v-roce-2020/>

z důvodu získání finančních prostředků na hru, činí tak za účelem splacení jeho dosavadních dluhů ze hry. Hráč dluží rodinným příslušníkům, přátelům, ale také věřitelům. V roce 2019 bylo zadluženo 88 % hazardních hráčů, kteří vyhledali lékařskou pomoc. V průměru dlužili 794 000 Kč a 40 % z těchto hráčů mělo osobní zkušenost s exekucemi. I přes nedostatečně komplexní evidenci lze z dostupných dat tvrdit, že mezi pachateli trestných činů je obecně vyšší prevalence problémového hraní než v obecné populaci.⁷⁷

V roce 2019 se opět uskutečnila studie Patologičtí hráči v léčbě, která každé dva roky přináší aktuální informace o stavu a struktuře nejen páčání trestné činnosti patologickými hráči. V tomtéž roce studie čítala celkem 251 respondentů/hráčů, kteří se kvůli závislosti na hazardu rozhodli pro vyhledání odborné pomoci. Rok před nástupem do léčby tvořila kriminální činnost v průměru 8 % z celkového příjmu hráčů. Pro ucelený rámec je vhodné uvést, že například půjčky tvořily 27 % celkového příjmu hráčů rok před léčbou a výtěžky z oficiálního a legálního zaměstnání činily v průměru 43 % celkových příjmů hráčů. Hráči v léčbě během studie v roce 2019 uvedli ve více než 50 %, že spáchali trestný čin krádeže, 37 % z 251 respondentů se dopustilo podvodu, zpronevěru přiznalo 33 % a trestný čin nedovolená výroby a jiného nakládání s omamnými a psychotropními látkami a s jedy přiznalo 28 % hráčů v léčbě. Trestného činu proti majetku, ale také osobní integritě objektu TČ, tedy loupeže, se dopustilo 12 % respondentů a jinou trestnou činnost spáchalo přes 3 % hráčů. Oproti stejné studii v roce 2017 procenta vzrostla u všech druhů trestných činů.⁷⁸

4.2.1 Studie mezi trestanými

Kromě studie patologických hráčů v léčbě probíhá také ve dvouletém intervalu za spolupráce Národního monitorovacího střediska s Generálním ředitelstvím vězeňské služby ČR dotazníková studie, která zjišťuje míru problémového hraní mezi odsouzenými v českých věznicích. Před nástupem do výkonu trestu mělo

⁷⁷ Drogy-info.cz: *Výroční zpráva o hazardním hraní v ČR v roce 2020* [online]. str. 102,112 [cit.27.11.2021]. Dostupné z: <https://www.drogy-info.cz/publikace/vyrocnizpravy/vyrocnizprava-o-hazardnim-hrani-v-ceske-republice-v-roce-2020/>

⁷⁸ Drogy-info.cz: *Výroční zpráva o hazardním hraní v ČR v roce 2019* [online]. str.103 [cit.27.11.2021]. Dostupné z: https://www.drogy-info.cz/data/obj_files/33288/1055/VZhazard2019_web_v20200814-04.pdf

v roce 2020 zkušenost s hazardním hraním 57 % z 1523 osob výzkumného souboru a nejčastěji uváděnou hrou zůstávají dlouhodobě technické hry. 40 % hrálo poslední rok před uvězněním, přičemž oproti předchozím rokům takových vězňů přibylo. „Mezi odsouzenými, kteří hráli HH v posledních 12 měsících před uvězněním, tvořily největší podíl osoby, které vykonávaly aktuální trest z důvodu spáchání majetkové trestné činnosti (53 %).“⁷⁹ Kvůli hazardu se dopustilo většinou krádeže, ale i jiné trestné činnosti dosud nejvíce vězňů, celkem tak uvedlo více než 20 % odsouzených.

Podobná data přináší také Probační a mediační služba (PMS), která ve svém informačním systému uvádí jako nejčastější TČ hráčů krádež, podvod, loupež a oproti Studii patologických hráčů v léčbě také TČ neoprávněné opatření, padělání a pozměnění platebního prostředku, které je dle dat častěji páchaným trestným činem než například zpronevěra, či úvěrový podvod. PMS přináší informace zejména o osobách, které spáchaly trestný čin a jsou například odsouzené k alternativnímu trestu, či o takových osobách, které řeší konflikt od počátku prostřednictvím PMS. V tomto směru přináší PMS pro veřejnost unikátní informace o počtu případů, kdy je soudem uloženo omezení hraní HH. Za rok 2020 PMS uvádí 63 případů zjištěného hazardního hraní během mimosoudního řešení sporů, z toho ve 49 případech bylo později soudem hráčům uloženo omezení hraní HH. Trend klientů PMS, jenž spáchali TČ v souvislosti s hazardem roste, avšak uložení alternativního trestu omezení hraní HH bylo v letech 2016 a 2017 ještě vyšší, v průměru šlo o 53,5 případů.⁸⁰

⁷⁹ Drogy-info.cz: *Výroční zpráva o hazardním hraní v ČR v roce 2020* [online]. str. 73,111 [cit.28.11.2021]. Dostupné z: <https://www.drogy-info.cz/publikace/vyrocní-zpravy/vyrocní-zprava-o-hazardním-hraní-v-ceske-republice-v-roce-2020/>

⁸⁰ Drogy-info.cz: *Výroční zpráva o hazardním hraní v ČR v roce 2020* [online]. str. 112, 169 [cit.28.11.2021]. Dostupné z: <https://www.drogy-info.cz/publikace/vyrocní-zpravy/vyrocní-zprava-o-hazardním-hraní-v-ceske-republice-v-roce-2020/>

5 Prevence v oblasti hazardního hraní

Vzhledem k negativním dopadům, které s sebou hazardní hraní nese, je zcela nezbytná kontrola a efektivní prevence komplexní problematiky, za účelem snižování rizik spojených s problémovým hráčstvím jak pro jednotlivce, jeho rodinu či širokou veřejnost. Kontrola je z pohledu kriminologie jedním z předmětů zkoumání této vědy, ať už v podobě trestní represe, která na pachatele působí hrozícím postihem za protiprávní jednání, či v podobě profylaxe, kterou se tato kapitola zabývá. Prevence (z *lat. praeventia*) spočívá ve snaze předcházet pravděpodobným a zpravidla negativním dopadům pomocí preventivních nástrojů a opatření.⁸¹

Nutné podotknout, že prevence hazardního hraní nemá tak přímočaré poslání, jak se zprvu může jevit, tedy zabránit lidem v pouhé účasti na hazardu. Pokud jsou totiž preventivní nástroje efektivní, a v tomto případě by to znamenalo pokles hráčů hazardních her, předchází se současně dalším variacím potenciálního nežádoucího chování, jako je například užívání návykových látek, jejich nezákonnou výrobu, či distribuci, případně jednání pod vlivem návykové látky, jako například ohrožení pod vlivem návykové látky, které je taktéž trestné. Myšlenkou tedy je, že ač by se mohla otázka prevence v oblasti hazardního hraní zdát ne tolik potřebná, neboť kromě hráče, případně jeho blízkého okolí neovlivňuje také ostatní, opak je pravdou, a je třeba vnímat prevenci hazardu jako komplexní snahu o snížení negativních dopadů ve všech oblastech života.

5.1 Význam a efektivita prevence

Kriminologie prevenci teoreticky dělí z hlediska skupiny adresátů, tedy na koho má prevence primárně působit, jaký okruh společnosti má oslovovat, ale také z hlediska obsahového zaměření, to jest zda preventivní intervence působí vůči pachateli, oběti, či konkrétním situacím. Z hlediska okruhu adresátů rozlišujeme prevenci/profylaxi primární, sekundární a terciární. Primární prevence směřuje vůči široké veřejnosti, přičemž snahou je zde širokou veřejnost edukovat/motivovat k osvojení si společenských hodnot i norem, a především minimalizovat

⁸¹ ZOUBKOVÁ Ivana, Kazimír VEČERKA a kol. *Kriminologie*. 5., aktualizované vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2019. str. 151. ISBN 978-80-7598-554-5.

počet potenciálních pachatelů, oběti i kriminogenních situací. Sekundární prevence již cílí na část populace, a to na potenciálně rizikové skupiny pachatelů, obětí či kriminogenních situací. Terciární profylaxe se již soustřeďuje na eliminaci opakovaného výskytu kriminality, tedy snaží se zabránit pachatelům recidivistům, opětovným obětem, či dalším kriminogenním situacím.⁸² Tato práce se věnuje předně prevenci primární a sekundární, tedy celé široké veřejnosti a následně hráčům v riziku, případně patologickým hráčům.

Prevenci lze dále dělit z hlediska obsahového zaměření na sociální, situační a viktimologickou. Do prevence sociální se výrazně odráží francouzský model prevence kriminality, jež ilustruje ideální možnost pachatele ve společnosti vůbec nevytvářet pomocí ovlivnění sociálních faktorů člověka. Sociální profylaxe dlouhodobě spočívá v edukaci, rozvoji jedince v pozitivním prostředí, náležité socializaci, ale také v odklonu kriminálních tendencí. Situační prevence naopak reflektuje britský model prevence kriminality a spočívá v přizpůsobení a ovlivnění vnějšího prostředí takovým způsobem, aby pachatel při zvažování výhod a rizik shledal protiprávní jednání jako značně nevýhodné, a proto se ho nedopouštěl. Situační prevence se zaměřuje na stěžování až znemožnění příležitostí k protiprávnímu jednání a pro pachatele znatelné zvýšení rizik jeho odhalení i následného potrestání.⁸³

5.1.1 Sociální prevence

V kontextu hazardu lze konstatovat, že primární sociální prevence je aktuálně v České republice spíše nedostatečná, což vyplývá například z NSZ pro období 2019–2027, která uvádí rostoucí trend zkušeností s hazardem zejména u mladých lidí a zejména prostřednictvím internetu.⁸⁴ Dále dle hodnocení navazujícího akčního plánu pro NSZ 2010–2018 v roce 2018 se nedaří zachytit problémové hráčství včas a tím pádem nejsou dosud efektivně plněny aktivity týkající se

⁸² ZOUBKOVÁ Ivana, Kazimír VEČERKA a kol. *Kriminologie*. 5., aktualizované vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2019. s. 169-171 ISBN 978-80-7598-554-5.

⁸³ ZOUBKOVÁ Ivana, Kazimír VEČERKA a kol. *Kriminologie*. 5., aktualizované vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2019. s. 152-168 ISBN 978-80-7598-554-5.

⁸⁴ Vlada.cz: Národní strategie prevence a snižování škod spojených se závislostním chováním 2019-2027 [online]. str. 13 [cit.3.10.2021]. Dostupné z: https://www.vlada.cz/cz/ppov/protidrogova-politika/strategie-a-plany/narodni-strategie-prevence-a-snizovani-skod-spojenych-se-zavislostnim-chovanim-2019_2027-173695/

především primární sociální prevence. Důvodů pro stávající neuspokojivý stav lze označit hned několik. Příjmy z hazardu pro stát nejsou dostatečně generovány pro preventivní účely, občanská sdružení jsou omezená ve smyslu přenosu užitečných informací o nebezpečnosti hazardu na širokou veřejnost, která si informace nevyhledá z vlastní vůle, a plnění preventivních aktivit ve školském prostředí taktéž zaostává, kdy ve školním roce 2019/2020 nahlásilo plnění těchto aktivit pouze 40 % všech škol v ČR.⁸⁵

Zajímavé poznatky přináší také dotazníkové šetření ze sociálně vyloučených lokalit, kde v roce 2019 Agentura pro sociální začleňování zjišťovala vnímanou míru rizika hazardního hraní v komparaci s dalšími problémy zatěžující SVL. Dlouhodobě vnímaná závažnost hazardu v těchto lokalitách klesá a jako problémovější jsou označovány problémy jako zadluženost, nezaměstnanost, nedostatečné vzdělání, či alkoholismus. V roce 2019 uvedlo více než 50 % respondentů, že hazardní hraní je málo závažný jev.⁸⁶

V souvislosti s těmito daty lze však uvažovat způsobem, že například zadluženost, či nezaměstnanost může být do určité míry způsobená právě hraním hazardních her, a z takového úhlu pohledu by se jeho závažnost měla prezentovat veřejnosti. Mimo jiné v České republice aktuálně nelze hovořit o přítomnosti dostatečně rozsáhlých osvětových kampaní v médiích jako je tomu například u reklam týkajících se bezpečnosti silničního provozu, které upozorňují na rizikové chování řidičů při řízení vozidla na pozemních komunikacích. Jako příhodné se jeví zapojit již existující reklamní spoty z projektu Zodpovědné hraní do denního, ale i nočního televizního vysílání. Z hlediska sekundární prevence by pak bylo vhodné cílit reklamy na televizní kanály nabízející živé vysílání sportovních utkání. S účelnými úpravami by podobná sdělení mohla informovat také posluchače rozhlasů, či čtenáře novin tak, aby se informovanost široké veřejnosti o rizicích hazardního hraní zvýšila.

⁸⁵ Drogy-info.cz: *Výroční zpráva o hazardním hraní v ČR v roce 2020* [online]. str. 116 [cit.2.10.2021]. Dostupné z: <https://www.drogy-info.cz/publikace/vyrocní-zpravy/vyrocní-zprava-o-hazardnim-hrani-v-ceske-republice-v-roce-2020/>.

⁸⁶ Drogy-info.cz: *Výroční zpráva o hazardním hraní v ČR v roce 2019* [online]. str. 93 [cit.2.10.2021]. Dostupné z: https://www.drogy-info.cz/data/obj_files/33288/1055/VZhazard2019_web_v20200814-04.pdf

Jako příklad jisté úspěšnosti lze uvést stát Victoria v Austrálii, kde od roku 1995 do roku 1998 soustavně probíhal celostátní program osvěty o gamblingu, přičemž šlo o kampaně v různých formách, nejčastěji však inzerce v rozhlase, v televizi a na billboardech v různě dlouhých časových intervalech v řádu týdnů i měsíců. Výsledkem bylo zvýšení spolupráce mezi pomocnými organizacemi a zaměstnanci v odvětví hazardu, zvýšil se počet volání na tamní hráčskou linku důvěry a stejný trend měl i počet hráčů, kteří návazně na tento program přistoupili k léčbě patologického hráčství. Poskytování následné podpory a pomoci problémovým hráčům, jež je bezesporu nutné, však není primární sociální prevence. Ta má za cíl působit na širokou veřejnost takovým způsobem, aby k vzniku problémů ideálně vůbec nedocházelo. Hlavním úkolem prevence v oblasti hazardu zároveň není zvýšit informovanost a povědomí o problému, ale na základě této informovanosti ovlivnit chování osoby žádoucím způsobem.⁸⁷

Co se týče mediálních kampaní, je možné jejich působení na praktické chování člověka do jisté míry odvodit od minulosti, například v USA po dlouhodobých reklamních sděleních, které upozorňovaly na nebezpečí konzumace potravin bohatých na cholesterol v souvislosti s onemocněním srdce, klesl prodej tučných mléčných výrobků, hovězího masa i vajec. Za předpokladu zachování kontinuity alespoň dosud existujících kampaní a osvět, ideálně drobné diference ve smyslu zaměření sdělení, lze predikovat efektivní přenos komplexních informací, které poskytují příjemci jasný návod pro jeho chování v případném styku s hazardem. Sdělení nutně nemusí obsahovat pouze popis příznaků problémového hráčství, lze je zaměřit také na podporu vlastních limitů, vyvrácení hráčských omylů například ve smyslu vysvětlení matematických pravděpodobností výhry, či poskytování doporučení pro neproblémové hráčství.⁸⁸

⁸⁷ WILLIAMS, Robert, Beverly L. WEST a Robert I. SIMPSON. *Prevence problémového hráčství: komplexní přehled důkazů a zjištěné dobré praxe*. 5., aktualizované vydání. Praha: Úřad vlády České republiky, 2014. s. 25-29 Monografie (Úřad vlády České republiky). ISBN 978-80-7440-096-4.

⁸⁸ WILLIAMS, Robert, Beverly L. WEST a Robert I. SIMPSON. *Prevence problémového hráčství: komplexní přehled důkazů a zjištěné dobré praxe*. 5., aktualizované vydání. Praha: Úřad vlády České republiky, 2014. s. 25-29 Monografie (Úřad vlády České republiky). ISBN 978-80-7440-096-4.

Informační kampaně o rizicích by mohly a měly alespoň vyvažovat marketingové snahy o zviditelnění možností her a verbování nových hráčů. Kromě televizních reklam, do kterých jsou dosazováni také známí sportovci, slouží jako cílená propagace již tradičně místa samotných sportovních utkání. Na fotbalových hřištích typicky upoutává pozornost logo sázkové kanceláře Fortuna, společnost Tipsport provozující kursové sázky na sportovní události je charakteristická pro hokejová kluziště, ale také například pro turnaje bojových sportů. Loga sázkových kanceláří na mantinelech kolem herní plochy, či na dresech hráčů na diváky cílí záměrně. Účastník utkání, který sport sleduje dlouhodobě, si s větší jistotou vsadí na sportovní výsledek oproti osobě, která se o sport nezajímá. To potvrzuje také výzkum UFA Sports z roku 1999, který uvádí, že výrazněji více značku pozitivně vnímají osoby konkrétně do fotbalu zainteresované, než řekněme nespportovní populace.⁸⁹

5.1.2 Situační prevence

Důležitost situační prevence dokládá i Výroční zpráva o hazardním hraní z roku 2020, ze které mimo jiné vyplývá, že rizikovost her zvyšuje také jejich vysoká dostupnost.⁹⁰ Současná platná právní úprava ve spolupráci s obecně závaznými vyhláškami obcí výrazně ztížila podmínky pro provoz land-based hazardu, zejména ve formě technických her, což se promítlo v počtu zařízení k technické hře určeným. K 1.1.2021 bylo v České republice evidováno 33 tisíc povolených technických her, což je výrazný pokles v porovnání s rokem 2011, kdy bylo povolených technických her evidováno přes 100 tisíc. Obecně oproti roku 2012 počet provozoven hazardu klesl ze 7 542 na necelé dva tisíce, přičemž k únoru 2019 využilo možnosti celoplošného zákazu hazardu na svém území 457 obcí.⁹¹

⁸⁹ SOUCHOVÁ, Dominika. *Marketingový výzkum o sponzoringu Ligy mistrů UEFA v ČR* [online]. Praha, 2015. Bakalářská práce. [cit. 26.9.2021]. Dostupné z: <https://dspace.cuni.cz/handle/20.500.11956/76947?show=full>. Bakalářská práce. Univerzita Karlova.

⁹⁰ Drogy-info.cz: *Výroční zpráva o hazardním hraní v ČR v roce 2020* [online]. [cit. 26.09.2021]. Dostupné z: <https://www.drogy-info.cz/publikace/vyrocnizpravy/vyrocnizprava-o-hazardnim-hrani-v-ceske-republice-v-roce-2020/>.

⁹¹ Mfcr.cz: *Po rapidním úbytku heren rozjždí Ministerstvo financí IT systém na ochranu občanů před hazardem: tisková zpráva* [online]. Česká republika: Ministerstvo financí ČR, 2019, [cit. 29.10.2021]. Dostupné z: <https://www.mfcr.cz/cs/aktualne/tiskove-zpravy/2019/po-rapidnim-ubytku-heren-rozjizdi-minist-34262>

Důsledkem je snížení dostupnosti i časoprostorové přístupnosti hazardu ve formě výherních hracích přístrojů i video loterijních terminálů pro společnost. Zákon o dani z hazardních her v roce 2017 dále stanovil vyšší sazby daně z technických her a loterií na 35 %, kdy pro ostatní hazardní hry dle ZHH platí sazba daně 23 %. ZHH se nově věnuje také hraní ve virtuálním prostředí on-line, zakazuje provozovatelům poskytovat hráčům land-based hazardu zdarma alkoholické nápoje, stanovuje povinnou dobu, kdy herna dle zákona musí uzavřít provoz a byl také spuštěn rejstřík fyzických osob vyloučených z účasti na hazardní hře.

5.1.3 Institut pro regulaci hazardních her

V souvislosti s on-line hazardem existuje od roku 2018 profesní sdružení s názvem Institut pro regulaci hazardních her (IPRH), jehož členové tvoří 95 % všech legálních provozovatelů hazardu. Institut svými činnostmi usiluje o rozvoj jednotné, moderní a účinné regulace ve spolupráci s orgány veřejné správy. Cílem je přispívat ke snižování rizik spojených s hazardním hraním, zejména problémového hraní a později patologického hráčství. Institut svou pozornost zaměřuje na hazard internetový, především na kursově sázky a loterie. Zapojení provozovatelů hazardu do preventivních aktivit se může jevit jako diskutabilní s ohledem na jejich motivaci udržet prosperitu tohoto odvětví. Na druhou stranu právě provozovatelé mají možnost kompletního přehledu o hráčském chování a lze hodnotit pozitivně, že se tento fakt rozhodli využít za účelem snižování rizik spojených se vznikem problémového hráčství. *„Ve specifických oblastech je daleko účinnější, pokud hlavní iniciativu převezmou lídři odvětví s vizí trvalé udržitelnosti a společenské odpovědnosti jejich podnikání.“⁹²*

V rámci své činnosti vytvořil IPRH projekt Zodpovědné hraní, do kterého je zapojeno 35 společností napříč loterijním trhem. Hlavními partnery jsou společnosti Sazka, Fortuna, Tipsport a Chance. Dle loterijních společností jde primárně o průmysl zábavní, nikoliv hazardní, a je tak v jejich zájmu změnit tímto způsobem vnímání a pohled veřejnosti. *„Zodpovědné hraní je tu proto, aby hraní*

⁹² *Zodpovednehrani.cz: Prevence & regulace.* [online]. [cit. 16.12.2021]. Dostupné z: <https://www.zodpovednehrani.cz/prevence-regulace/>

bylo pro hráče bezpečnou zábavou.“⁹³ Provozovatelé se zavázali zejména k podpoře prevence a ke snaze zabránit vzniku problémového hráčství edukací široké veřejnosti o zodpovědném hraní. V listopadu 2021 se pod záštitou tohoto projektu uskutečnila rozsáhlá informační kampaň s názvem Týden zodpovědného hraní. Během této týdenní akce byla kromě tipů a rad k zodpovědnému hraní, komunikována taktéž možnost využít dnů otevřených dveří v poradenských centrech pro hráče, či jejich rodinné příslušníky a osobně si promluvit s odborníky například za organizace Prevent 99, Renadi, či Podané ruce. Ve stejném duchu byly rovněž nabízeny nezávazné anonymní on-line debaty s terapeutky za asistence již jmenovaných organizací. Hlavní partneři umístili v rámci Týdne zodpovědného hraní na všech svých pobočkách tzv. desatero zodpovědného hráče a promovali rovněž samotnou kampaň.⁹⁴

Uskutečnily se také dva webináře, které jsou zpětně dostupné a účastnili se jich kromě ředitele IPRH, Mgr. Jana Řeholy, také například doc. Viktor Mravčík a ostatní osoby, které se věnují problematice hazardu v ČR. Na webinářích se vedly diskuse o závažnosti hazardu pro společnost, identifikaci hráčů v riziku i o současné regulaci hazardu. Během Týdne zodpovědného hraní byly též představeny on-line i v televizním vysílání krátké reklamní spoty apelující na problémové hraní, kdy se hlavním heslem stala věta „Hraj se sebou fér“. Tuto větu poté ve spotech doplňují základní pravidla pro zodpovědné hraní, jako je nesázet na dluh, dávat si pauzy, nastavit si limity, nezkoušet zvrátit prohru a neplést si zábavu s výdělkem. Kromě kanálů jako Nova a Prima, se reklamy účelně vysílaly na programech nabízejících živé sportovní přenosy, jako Premier sport, O2TV sport nebo Nova sport.⁹⁵

Současně je v rámci projektu Zodpovědné hraní připravován slibně znějící institut situační prevence, na jehož vzniku se opět podílí hlavní partneři projektu. Jedná se o snahu vytvoření nástroje, který by za pomoci monitoringu chování sázejícího

⁹³ *Zodpovednehrani.cz: Prevence & regulace.* [online]. [cit. 16.12.2021]. Dostupné z: <https://www.zodpovednehrani.cz/prevence-regulace/>

⁹⁴ *Zodpovednehrani.cz: Týden zodpovědného hraní.* [online]. [cit. 16.12.2021]. Dostupné z: <https://www.zodpovednehrani.cz/tyden-zodpovedneho-hrani/>

⁹⁵ *Zodpovednehrani.cz: Týden zodpovědného hraní.* [online]. [cit. 16.12.2021]. Dostupné z: <https://www.zodpovednehrani.cz/tyden-zodpovedneho-hrani/>

na stránce byl schopný detekovat, kdy již hráč nesází pro zábavu, ale nekontrolovaně a pravidelně utrácí vysoké finanční částky. „Vytvořený software bude schopen rozpoznat moment, kdy hráč začne sázet rizikově a okamžitě hráče na tuto skutečnost upozorní.“⁹⁶

5.2 Legislativní rámec

Kromě neziskových organizací, dobrovolných sdružení a ostatních nestátních institucí, které se problematice hazardu věnují buď z vlastní vůle, či na základě iniciativy od státu, musí v právním státě jednotlivé oblasti lidského života ovlivňovat a zejména regulovat také platné právo, přičemž oblast hazardu není výjimkou. Od 1.1.2017 je účinný zákon č. 186/2016 Sb., zákon o hazardních hrách, společně se zákonem č. 187/2016, zákon o dani z hazardních her. ZHH přišel s řadou inovací v oblastech, kterým se předešlý zákon č. 202/1990 Sb., zákon o loteriích a jiných podobných hrách, nevěnoval natolik, či vůbec. Úprava ZHH lze hodnotit pozitivně už jen pro jeho uskutečnění, ale také z tohoto kroku vychází fakt, že hazard byl a je pro Českou republiku dlouhodobým celospolečenským problémem, kterému je třeba věnovat určitou pozornost a vynaložit úsilí i prostředky k jeho efektivní kontrole. Obecně dle ZHH platí, že provozovatel nesmí umožnit účast na hazardní hře definované v § 3 odst. 1 zákona č. 186/2016 Sb., zákon o hazardních hrách, osobě mladší 18 let.⁹⁷

Provozovatelé heren či kasin se v minulosti snažili nalákat potenciální hráče k účasti na hře například nabídkou prvního alkoholického nápoje zdarma. Nově by tak činili v rozporu se zákonem, dle kterého nesmí poskytovat účastníkovi hazardní hry výhody ve smyslu tabákových výrobků, nápojů, potravin, či dokonce povzbuzujících látek. Co však zákon již výslovně neupravuje je poskytnutí hráčům výhody ve formě finančního bonusu, což je běžnou praxí a tento finanční obnos následně může být využit k zakoupení právě například výhod, které zákon jmenovitě provozovateli poskytnout zakazuje. Pochybnosti o dodržování ZHH ze strany provozovatelů by mohlo vyvolat vyobrazení české vlajky v souvislosti s kursovou sázkou v období parlamentních voleb v říjnu 2021 viz. příloha č. VIII.

⁹⁶ Zdpovednehrani.cz: *Prevence & regulace, Co dělají provozovatelé nad rámec regulace* [online]. [cit. 16.12.2021]. Dostupné z: <https://www.zdpovednehrani.cz/prevence-regulace/>

⁹⁷ Zákon č. 186/2016 Sb., *zákon o hazardních hrách* v posledním znění.

ZHH totiž říká, že provozovatel nesmí provozovat hru, která vyobrazuje symboly nebo napodobeniny symbolů Evropské unie, užívá státní symboly, či takové napodobeniny jednotlivých států Evropské unie, nebo státu, který je smluvní stranou Dohody o Evropském hospodářském prostoru.⁹⁸

ZHH nově zavádí významné instituty pro hráče, kteří ať už z jakéhokoli důvodu nedokážou včas hru s rozvahou ukončit, a původně zamýšlené hraní pro zábavu se mění v hraní hazardní v pravém slova smyslu. Typicky prohrají více než chtějí a stráví v hracím prostoru více času, než původně zamýšleli. ZHH těmto preventivním ustanovením věnuje samostatnou hlavu, konkrétně hlava III., Opatření pro zodpovědné hraní, jinak také nazývané adiktologické brzdy. V § 15⁹⁹ jsou uvedené taxativně vymezené druhy sebeomezujících opatření závisle na typu hazardní hry, kdy omezení spočívá ve stanovení maximální výše vkladu do hry za určitý časový úsek. V případě, že hráč přistoupí ke kroku sebeomezujícího opatření, je provozovatel povinen držet se zákona. Pokud si hráč své rozhodnutí rozmyslí, provozovatel nesmí účastníkovi hry na jeho žádost zmírnit sebeomezující opatření dříve než sedmý den od předchozí změny, či od prvotního zavedení sebeomezujícího opatření účastníkem hazardní hry. Naopak v případě, že chce hráč sebeomezující opatření zpřísnit, musí provozovatel provést změnu v souladu s rozhodnutím hráče ihned, nejpozději však do 24 hodin od žádosti hráče.¹⁰⁰

Dalším prvkem v oblasti sebeomezujících opatření je také neveřejný a Ministerstvem financí spravovaný rejstřík fyzických osob vyloučených z hazardního hraní. Ten je součástí IT systému AISG (Analytického modulu informačního systému provozování hazardních her), byl plně spuštěn v prosinci 2020 a současně je v něm zapsáno kolem 200.000 osob. Těm nesmí žádný z provozovatelů účast na hazardní hře umožnit. Rejstřík vytvořilo Ministerstvo financí za účelem zamezení negativních dopadů hazardu na hráče, jejich blízké okolí, ale také s tím související celou společnost, což odpovídá narativu primární situační profylaxe a lze tak tento rejstřík hodnotit jako smysluplný. Naskytá se

⁹⁸ Zákon č. 186/2016 Sb., *zákon o hazardních hrách* v posledním znění.

⁹⁹ Zákon č. 186/2016 Sb., *zákon o hazardních hrách* v posledním znění.

¹⁰⁰ Zákon č. 186/2016 Sb., *zákon o hazardních hrách* v posledním znění.

úvaha, zda by se potenciál rejstříku dal využít ještě o něco více ve smyslu jeho zviditelnění, respektive osvětou veřejnosti o existenci takové možnosti. Na stránkách MF je zveřejněn informační leták viz příloha č. IV, který poskytuje užitečné informace o RVO v kostce a je určen primárně problémovým hráčům.¹⁰¹ A protože má provozovatel dle ZHH povinnost v herním prostoru viditelně umístit potřebné údaje o institucích, které se zabývají prevencí i léčbou problémového hráčství, ačkoliv se nejedná o instituci poskytující léčbu, spíše preventivní institut, jeví se jako příhodné umístit takovou informaci, ať už formou letáku, či reklamního sdělení nejen v herním prostoru, ale také v prostoru veřejném. Osoba se do rejstříku může nechat zapsat, případně také vymazat na vlastní žádost, nebo je osoba do rejstříku zapsaná z moci úřední. Dle Výroční zprávy o hazardním hraní v ČR v roce 2020 „K 1. 4. 2021 bylo v rejstříku zapsáno celkem 205 923 osob, z nich 889 na vlastní žádost a 205 034 z moci úřední.“¹⁰² V případě zapsání osoby do RVO z moci úřední již výmaz neprobíhá na vlastní žádost, ale na základě rozhodnutí Ministerstva financí, pokud se dozví o důvodu pro výmaz z rejstříku, tedy v tu chvíli, kdy důvod pro zápis osoby do RVO již neexistuje. Současné právně účinné důvody pro zápis do RVO z moci úřední jsou blíže uvedené v příloze č. XII.

¹⁰¹ Mfcr.cz: *Informace pro veřejnost týkající se rejstříku vyloučených osob*. [online]. Česká republika: Ministerstvo financí ČR, 2019, [cit. 29.10.2021]. Dostupné z: <https://www.mfcr.cz/cs/soukromy-sektor/hazardni-hry/rejstrik-vyloucenych-osob-rvo/pro-verejnost/2020/rejstrik-vyloucenych-osob-formulare-a-d-39422>

¹⁰² Drogy-info.cz: *Výroční zpráva o hazardním hraní v ČR v roce 2020* [online]. str. 121 [cit. 3.10.2021]. Dostupné z: <https://www.drogy-info.cz/publikace/vyrocní-zpravy/vyrocní-zprava-o-hazardnim-hrani-v-ceske-republice-v-roce-2020/>.

6 Empirická část

6.1 Cíl a metody individuální případové studie

Individuální případové studie jako doplnění k této práci v části empirické byly vybrány z důvodu jejich konkrétnosti a srozumitelných výsledků. Předmětem empirické části je zejména vývoj patologického hráčství jako závislosti a její možná provázanost s kriminalitou, kterou fakticky potvrzuje jedna ze studií. Kromě zachycení a popisu stěžejních bodů průběhu hráčské kariéry byli respondenti dotazováni také na příčiny, kterým přisuzují svou tehdejší inklinaci k hraní, či na jejich život po hazardu a vnímané negativní důsledky gamblingu. Cílem případových studií je demonstrace teoretických poznatků na reálných osudech nyní již léčených patologických hráčů. Obě studie potvrzují teorii například v přibližně stejné době rozvinutí závislosti u subjektů, sebevražedných pokusech ve fázi zoufalství, či v absenci dostatečné prevence dlouho před rokem 2016.

Během vypracovávání této práce oslovila autorka zařízení, která se věnují léčbě patologického hráčství, za účelem získání dalších informací k teoretické části, ale také s žádostí o navázání kontaktu s respondenty k vypracování individuálních případových studií. Vzhledem k diskrétnosti údajů o pacientech a klientech však takovým způsobem pochopitelně nebyl získán jediný respondent. Od počátku měla autorka v úmyslu poznat respondenty osobně a mít tak možnost lépe pochopit a dále popsat problematiku patologického hráčství. Navázání kontaktu se samotnými respondenty bylo v praxi poměrně obtížné, avšak v konečném důsledku oba subjekty případových studií předčily očekávání svou ochotou a poskytnutými informacemi. K získání kontaktů významně přispěl pan doktor Nešpor, který informace o záměru autorky předal odpovídajícímu okruhu osob. Autorku později sám kontaktoval jeden ze subjektů individuální případové studie s nabídkou jeho příběhu pro účely této práce.

Sběr dat probíhal pomocí polostrukturovaného rozhovoru, který si autorka s vědomím respondentů nahrávala na záznam. U individuální případové studie II. byla určitá data získaná také z dokumentace, ke které subjekt umožnil přístup. Informace ze záznamu a dokumentací jsou přepsány do konečné podoby individuálních případových studií.

6.2 Vlastní šetření

6.2.1 Individuální případová studie I.

Příčiny hazardního hraní zasazuje do období svého dětství. Vyrůstal sám s matkou, neměli dostatek finančních prostředků a vzhledem k absenci otce v rodině popisuje, že mu chyběl pozitivní mužský vzor. I tehdy se mezi sebou děti posuzovaly dle statusových věcí, přičemž cítil, že zaostává. Nemohl se účastnit například školních výletů, přišel si jako „outsider“. Dětství strávil v centru Prahy, označuje se také za dítě ulice. Nikdy nekouřil ani neinklinoval k jiným omamným a psychotropním látkám, věnoval se atletice. Uznává, že alkohol užíval v dospělosti a více zejména v době, kdy často hrál hazardní hry. V období 12. roku života začal navštěvovat závodistiště, kde se konaly koňské dostihy, kam ho zavedly starší přátelé, které znal z centra města. Koně a koňské dostihy ho fascinovaly. Zde začal sázet na koně u tzv. „černých“ bookmakerů, kdy za něj sázky prakticky prováděli starší přátelé. V této době se cítil v sázkovém prostředí příjemně a sebevědomě, rozuměl hláškám a žargonu, který v tomto prostředí ovládají lidé s informacemi ze zákulisí koňských dostihů. Na koně ve svém životě sázel průběžně, nikdy však rizikově. Sázením na koně nikdy nezaháněl špatnou náladu, či neřešil osobní problémy a později v dospělosti dokonce dva dostihové koně vlastnil. V 15 letech odešel z domova a začal studovat lesnické učiliště, neboť se chtěl stát hajným, studijní výsledky měl zde průměrné. V 17 letech dokončil učiliště a rok pracoval jako lesní dělník. V 18 letech dle povolávacího rozkazu nastoupil na vojenský výcvik, který dokončil ve 20 letech a vrátil se do Prahy. Zde začal studovat střední průmyslovou školu dopravní a pracoval jako technický dispečer u dopravního podniku v Praze. Hned po revoluci však začal podnikat. V tomto období, kdy se v ČSSR objevily první automaty, tímto způsobem hraní opovrhoval.

Zlomovým okamžikem se poté stal v devadesátých letech výlet do Spojených států, kde navštívil kromě jiných také kasino v Las Vegas. Byl zpočátku úspěšný, těšil se štěstí začátečníka a hra ho velmi bavila. Popisuje luxusní prostředí, kdy nechodil do kasina pouze hrát, ale bylo zde k dispozici také výborné jídlo a pití, či zábavní program. Zkusil si zde všechny druhy technických her a sám tvrdí, že ho naprosto pohltily, ale stále se domníval, že má hru pod kontrolou. Přitom o několik let dříve, když ho přátelé přesvědčili k návštěvě kasina v Praze, nevnímal

automaty jako smysluplný druh zábavy a čas strávený v kasinu považoval za promarněný. Přisuzuje to také tomu, že byl v té době úspěšný v podnikání a ve volném čase raději hrál například golf. V amerických kasinech nevyhrával výrazně vysoké sumy, ale mohl si díky výhrám v Americe dovolit luxusní pobyt. Kvůli výhrám si dokonce své setrvání v Las Vegas prodloužil, ale navštěvoval také jiná americká kasina a celkem zde strávil několik měsíců. Politika amerických kasin na zákazníka dýchala dojmem, že je to nadřazený druh společenské zábavy a nemůže se ho účastnit každý. To subjektu dodávalo pocit pýchy, ctižádostivosti a slávy.

Po návratu z Ameriky se začaly objevovat problémy v podnikání, a tak subjekt začal běžně navštěvovat kasina a zde začal také pravidelně hrát válcové automaty. Na koně sázet přestal, neboť mu již tento druh hry nestačil k takovému vzrušení, které ze hry požadoval. Dle jeho slov mozek potřeboval rychlé a intenzivní vzrušení, proto potřeboval sázet riskantněji, častěji a za více peněz. Obecně tvrdí, že mladí muži nejen z jeho okolí často začínali hrát například poker a skončily hraním výherních hracích automatů, či rulety, neboť tyto druhy hazardu nabízí dynamičtější hru, která je pro patologického hráče přesně tím, co hledá. Sázky a vklady do hry v řádu sta korun již pro subjekt nedokázaly vyvolat dostatečné vzrušení a adrenalinový pocit risku. Naopak vsadit například celou výplatu, to v subjektu již vyvolalo takový adrenalin, který byl v tu dobu žádoucí. Subjekt kladně líčí hraní v době socialismu a uvádí, že v porovnání se současností existovala tehdy velmi blízká komunita hazardních hráčů, kteří se znali a hráli spolu i mezi sebou. Společně se také určitým způsobem hlídali a usměrňovali, aby někdo neodešel zcela „bez bot“, tzn. existovala i v tomto hazardním odvětví určitá míra solidarity. Subjekt upozorňuje také na to, že v tomto období byl hazard jedinou legální možností, jak zbohatnout, a právě proto se těšil takové oblibě. Současně tehdejší společnost hazard nevnímala jako celospolečenský problém, neboť nebyly vidět negativní důsledky, které je schopen způsobit. Tehdy prevenci sám subjekt nevnímal vůbec a ani o tom dle svých slov nechtěl slyšet.

Hazardním hrám se věnoval v období od 12 do 48 let, nikoliv však kontinuálně. Docházelo k období, kdy se hraní věnoval intenzivněji, a to zejména

v náročnějších životních obdobích a když pociťoval nepohodu v rodinných vztazích, ale také pracovních záležitostech. Jako zlomové momenty uvádí rozvod, krach obchodních společností a pozdější dluhy. Nejčastěji a nejrizikověji hrál kolem roku 2005 před hospitalizací v PN Bohnice. Na hry myslel i když nehrál, vtíravé myšlenky o výhrách byly všude přítomné. Hráčskou kariéru ve fázi zoufalství byli schopni nevědomky přiživovat přátelé, které měl kolem sebe, neboť mu v tomto období půjčovali peníze, ač nevěděli, že má problém právě s hazardem. Jako primární problémovou hru uvádí ruletu a technické hry. Závislost na hazardu se u něj, podobně jako u ostatních patologických hráčů, rozvíjela přibližně 5 let. Sám sobě si až do léčby v PN Bohnice nepřiznal, že má problém, ani si nepřiznal, že je patologickým hráčem. Pociťoval však, že se mu již výhry nedaří a že narůstající manko pravděpodobně nezvrátí stejným způsobem, kterým jej dosáhl. Uvědomoval si, že si napůjčoval peníze, které však měl v úmyslu vrátit. Jak sám subjekt uvádí, hazardní hráč peníze z jeho perspektivy nikdy nedluží, pouze si je půjčuje. Spouštěčem pro hraní bylo pro subjekt obdržení finanční hotovosti. I v období proher byl plně přesvědčen o své kontrole nad hrou, utvrzoval se ve své znalosti hry. Věřil, že trvající prohry zvrátí mimořádně vysokou výhrou, přičemž se utvrzoval v tom, že tento okamžik nastane. Výhrou chtěl zároveň vyřešit dosavadní problémy a dluhy. Poprvé se o problému svěřil své tehdejší partnerce, když jí nebyl schopen vrátit peníze, které mu půjčila. Ve výsledku ho právě tato partnerka nasměrovala k léčbě v PN Bohnice.

V období kolem roku 2000 a současně v průběhu svého hraní se rozhodl posunout své riskování zase o něco výše a navštívil velkou investiční společnost, která tehdy zainvestovala do jedné sázkové kanceláře. Přišel nezvaně, sám od sebe a s nápadem, jak společnost obohatit kvalitnějším prezentováním sázkové kanceláře veřejnosti a okolí. Neměl do té doby odborné znalosti z oblasti marketingu, ale věřil si díky zkušenostem s hazardem a s podnikáním. Nepřiznal svou zainteresovanost vůči hazardním hrám a představil společnosti projekt, který byl vedením zhodnocen jako úspěšný. Subjekt se zde vypracoval až na pozici marketingového ředitele. Právě znalost způsobu myšlení patologických hráčů mu pomohla ideálně cílit nabídku i reklamu na hráčské potřeby, a tím zvyšovat oblibu společnosti. Stejně jako dnes i tehdy bylo důležité v hazardním průmyslu nalákat

nové hráče, udržet si ty stávající a v neposlední řadě získat zpět ty hráče, kteří se přemístili hrát jinam. Současně s tímto zaměstnáním stále často hrál. Na vrcholové pozici zde skončil zhruba po 3 letech, neboť se již nemohl plně soustředit, práce ho časově limitovala a upírala čas, který mohl strávit hraním.

V tomto období již začaly subjektu narůstat dluhy v řádu desítek milionů korun. Ty tvořily po celou dobu hráčské kariéry zejména půjčky od známých a přátel, kteří o problému s hazardem nevěděli a sami měli tolik peněz, že půjčené peníze tolik nepostrádali. Když přiznal, že půjčené peníze skončily v hazardu, někteří z těchto přátel se mu snažili pomoci a vrácení peněz primárně neřešili, neboť na půjčených financích jim nezáviselo živobytí. Subjekt několikrát přemýšlel o protiprávním způsobu získání financí na hazard, avšak nikdy tyto úvahy nerealizoval. V tomto kontextu subjekt přiznává myšlenky a později i pokus o sebevraždu.

V roce 2005 přivedla subjekt jeho tehdejší partnerka k léčbě do PN Bohnice. Zde si konečně uvědomil a přiznal, že je skutečně patologickým hráčem a že jeho příběh není ojedinělý. Pro léčbu patologického hráčství je obecně důležité nenosit u sebe ideálně žádné peníze, nepožívat alkohol a docházet na doléčovací skupinu. Samotná léčba trvá v PN Bohnice 2 měsíce, a právě doléčování významně ovlivňuje případný pozdější relaps hráče. Když subjekt po 2 měsících Bohnice opustil, věnoval se různorodým činnostem a zaměstnáním, v hazardním průmyslu již pracovat nechtěl a správně samozřejmě ani neměl. První dva měsíce pravidelně docházel jednou týdně na doléčovací skupinu, poté již měl pocit, že doléčování nepotřebuje a že se problému s hazardem zbavil. Po 5 letech, když splatil téměř všechny dosavadní dluhy, však začal hrát znovu. Když partnerce vrátil půjčené peníze, vztah skončil a během 6 měsíců se subjekt dostal ještě do závažnějších problémů, než které řešil před první léčbou. Dluhy byly vyšší, psychické problémy závažnější a přátelské i partnerské vztahy byly relapsem poznamenány. Kromě sociálních a finančních důsledků přiznává, že hazardní způsob života se podepsal také na jeho zdravotním stavu. Nastoupil tedy znovu do PN Bohnice, ale tentokrát si dle jeho slov oproti první již léčbě nevěřil, že dokáže od hazardu upustit. Obával se, že po léčbě nezvládne návrat do života bez hazardu. Soustředil se tedy na dodržování pravidel, po opuštění PN Bohnice chodil na doléčování pravidelně a činí tak dosud. V léčbě ho zaujali schopní

psychoterapeuti, kteří sami v minulosti prošli různými formami závislostí a vzhledl se v nich. Vzbudila se v něm touha dokázat to samé a nasměrovala ho ke studiu adiktologie. Ve svých 55 letech se přihlásil k prezenční formě bakalářského studia na 1. lékařské fakultě UK, které úspěšně dokončil. Následoval pětiletý psychoterapeutický výcvik a současně pracuje na získání magisterského titulu. V roce 2020, na počátku pandemie, začal pracovat jako dobrovolník v nemocnici a současně zde již působí jako adiktolog. Popisuje, že aktuálně je ve svém životě natolik spokojen, že v kombinaci s doléčováním již pro něj hazard nepředstavuje výrazný problém, avšak patologickým hráčem zůstane navždy. Když současně projde kolem herny nebo kasina, fyziologicky se necítí dobře, nemá nutkání jít dovnitř. Nyní vede doléčovací skupiny pro patologické hráče a zároveň skupiny vnímá jako doléčování pro sebe samého.

6.2.2 Individuální případová studie II.

Vyrůstal ve spořádané rodině, matka mu již od útlého věku dávala najevo, že pro něj rodina vše zajistí, v té souvislosti od něj byl očekáván úspěch a často ho varovala, aby hlavně nekradl. To v něm vytvářelo averzi vůči kriminálníkům. Chtěl být vojenským pilotem, ale kvůli závažnému zranění mu létání s nadzvukovými letadly jeho zdravotní stav nedovolil. Rozhodl se vyučit havířem a byl ve studiu velmi úspěšný. Současně se začal intenzivně věnovat sportu, dostal se na učňovskou olympiádu. Když bylo subjektu 17 let, bylo mu nabídnuto hrát pro pražský fotbalový klub, což si však rodiče nepřáli. Pokračoval tedy z učiliště na střední průmyslovou školu hornickou do Ostravy, vzdálil se od vlivu rodičů a dále se intenzivně věnoval fotbalu. Studium úspěšně zakončil složením maturitní zkoušky. V této době měl silnou touhu se prosadit.

V Ostravě poznal svou budoucí manželku, ve 20 letech se oženil, nedlouho poté se mu narodilo dítě. Nastoupil na vysokou školu bez složení přijímacích zkoušek, ačkoliv o to nežádal a o několik let později se stejným způsobem stal inženýrem. Byl zvyklý, že rodina, klub, přátelé a známí za něj spoustu věcí zařídí. Na vojnu jít nemusel, neboť byl díky zapsanému studiu na vysoké škole brán jako havíř. V této době mu však bylo nabídnuto jít hrát do známého fotbalového klubu v Praze,

o což subjekt stál, a po společné domluvě nakonec ještě předtím nastoupil na dva roky do vojenské tělovýchovné jednoty.

O rok později mu bylo nabídnuto angažmá v dalším pražském fotbalovém klubu, což přijal a setkal se zde s významnými a slavnými fotbalisty té doby, se kterými začal hrát. Popisuje, že se staral pouze sám o sebe, fotbalový klub zajišťoval jemu i jeho rodině byt i veškerý servis. V té době také hodně cestoval, manželka se starala o všechny finance, o domácnost a rodinu, on sám peníze nespravoval, neboť to nebylo potřeba. Když v tuto dobu navštívil například kasino v Monte Carlu, objevoval krásy prostředí kasina, nikoliv hry v něm. V období 29. roku života skončil s fotbalovou kariérou a setkal s podnikatelem Novákem, který jej oslovil s nabídkou hrát v jiném fotbalovém klubu, kde subjekt nějaký čas skutečně hrál. Dále však subjekt již fotbal hrát nechtěl a zajímal se spíše o podnikání v souvislosti se sportem. Po roce 1989 byl Novák již úspěšným podnikatelem a začal subjektu zajišťovat již tehdy potřebné jazykové vzdělání i obchodní zkušenosti. Novák si získal důvěru subjektu a společně po dvou letech známosti začali spravovat holding, kde byl subjekt minoritním vlastníkem.

Kolem roku 1993 chtěl subjekt již vlastní projekt ve formě maloobchodní sítě prodejen se sportovním oblečením, na který si vzali po domluvě s podnikatelem Novákem a také jménem holdingu úvěr 60 milionů. Od roku 2001 takto do 5 let úspěšně otevřel 5 prodejen. Úvěr v tomto období měl být dle domluvy již splacen. Po 4 letech však subjekt konfrontovala banka a chtěla po jeho osobě zbytek úvěru i s úroky, což činilo necelých 20 milionů. Kvůli své nedostatečné znalosti a vědomosti ručil za úvěr jako jediná podepsaná fyzická osoba veškerým svým majetkem. V tuto chvíli uznává, že mohl prodat svůj podíl ve společnosti a měl by na zaplacení bance. To neudělal, protože zde zavládla chamtivost a věděl, že výhledově bude mít jeho podíl daleko vyšší hodnotu. Hledal tedy způsob, jak dluh splatit, aniž by musel prodat podíly. Dlouho se snažil udržet dosavadní standard a způsob života pro sebe i pro svou rodinu. V tomto období nastal zlomový moment a začal dle svých slov uvažovat jako zloděj, nikoliv jako podnikatel.

Okolím byl však stále považován za úspěšného podnikatele a známého bývalého fotbalového reprezentanta, a tak byl zván na nejrůznější společenské události.

V hotelu Hilton kolem roku 2001 poprvé přišel do kontaktu s hazardem. V rodině se začaly objevovat problémy, neboť byl subjekt zahlcen prací, doma příliš času netrávil a nepřispívala k tomu ani situace s dluhem a na to navazujícími exekucemi. Exekutoři zabavili téměř veškerý majetek subjektu i majetek jeho ženy. Později se objevili exekutoři také ve společnosti, kterou pomohl zakládat. Začal u sebe nosit hotovost, neboť platební karty ještě nebyly tolik využívány a pohyboval se v takové společnosti, že to situace vyžadovala. Přestal cítit vlastní morálku a sebekontrolu, zjistil, že neumí zodpovědně disponovat s penězi. Začal být dle svých slov zahleděný do sebe. Problémovou hrou byla od počátku ruleta, u které zůstal.

Poprvé vložil do rulety 40 000 Kč a vyhrál 400 000 Kč, avšak protože v rámci podnikání přerozděloval i částky vyšší, nenabudila ho primárně tato výhra hrát dál, ale spíše si uvědomil, že i takovým způsobem lze přijít k penězům. Ve stejném období se se subjektem rozvedla manželka. Subjekt platil vysoké alimony na své dvě děti, ačkoliv to pro něj začalo být čím dál tím obtížnější. Po druhé si na hru vyhradil 80 000 Kč, které prohrál, a tak jel ihned domů pro hotovost a prohrál ten den dalších 120 000 Kč. Prohru si nechtěl připustit, a tak si následující den poprvé půjčil hotovost několik desítek tisíc a přišel zlomový okamžik v podobě výhry přes 1 milion Kč. Za vidinou alespoň zdvojnásobení této ohromné částky ve hře o ni nakonec přišel. Začal hrát pravidelně. Ve společnosti se již začaly šířit informace, že subjekt hazardně hraje a má nesplacené dluhy.

Byl velmi časově i psychicky vytížen kvůli práci a zároveň kvůli skrývání svých problémů s hrou. V tomto období již pociťoval silný craving a z práce, kde do té doby byl jako první přítomen a jako poslední odcházel, začal více pracovní doby trávit v kasinu. Z pověrčivosti dokonce změnil pražské kasino, kde se mu přestalo dařit, za kasino v Mariánských Lázních. Během hraní nikdy nepožíval alkohol, ale byl silným kuřákem. Ze studu své hraní zapíral i přes to, že to o něm již lidé ze soukromého i profesního života jistě věděli. Vinu přisuzoval právě jeho okolí. Vinil ze svého neštěstí také legislativu, že tuto oblast nereguluje a neupozorňuje na rizika. Okolo roku 2005 se mu hraní zcela vymklo z rukou a hrál velmi často, pravidelně a nekontrolovaně po dobu 2 let. Opět se zde potvrzuje, že závislost se u patologických hráčů rozvine v období do 5 let od začátku hraní. Sám uvádí, že

bažení v něm přižívovaly občasně výhry. Peníze reprezentovaly žetony, a tak uznává, že často ztratil pojem o tom, kolik už ve hře fakticky prohrál.

Na jeho pracovní pozici ho nikdo nekontroloval, a tak došel do fáze, kdy vedl jednání z kasina. Začal práci zanedbávat a neměl již žádný denní, či dokonce dlouhodobější plán a řád. Prioritou se stala ruleta, kterou chtěl vyřešit finanční problémy, avšak částku jeho dosavadního dluhu naopak stále navyšovala. Mozek během dne místo na podnikání přemýšlel na večerní hraní v kasinu. Uznává, že pokud by mu v té době někdo nabídl pomoc a ukázal mu příběhy ostatních patologických hráčů a pravděpodobné důsledky, stejně by takovou pomoc odmítl, neboť se sám přesvědčoval o tom, že má vše pod kontrolou. Subjekt časem začal využívat konexí z pracovního prostředí. Za příslibem spoluprací si tak byl schopen napůjčovat vysoké částky, které reálně využíval na hazard. Neboť byl znám jako schopný obchodní ředitel, nebyly jeho obchodní nabídky ze strany společností zpochybňovány. Ve vedení těchto společností však netušili, že peníze určené například na promoci jejich značky skončili v ruletě. Začal lhát a chovat se neprofesionálně. Byl přeřazen z funkce obchodního ředitele na pozici technického ředitele. V květnu roku 2007 očekával platbu od podnikatele Nováka, která měla pokrýt zbytek nezaplaceného úvěru, který dosud splácel pouze subjekt. Ve chvíli, kdy mu podnikatel Novák nezaplatil, ačkoliv tak slíbil, pokusil se subjekt spáchat sebevraždu. Uvědomoval si bezvýchodnost situace, vysokou částku dluhu i počet věřitelů a byl sám zklamán ze svého tehdejšího počínání.

Vzhledem k pokusu o sebevraždu byl v roce 2007 poprvé hospitalizován v PN Bohnice. První dva dny jsou patologičtí hráči, stejně jako ostatní závislí, umístění za účelem tzv. detoxu na pokoj, kde jsou sami a dochází za nimi pouze lékaři. Následuje zařazení do programů, skupinové i individuální sezení a poměrně striktní režim. Po dvou měsících léčby subjekt PN Bohnice opustil a nepokračoval již v doléčování (skupinové sezení), neboť se domníval, že rady tehdejšího primáře Karla Nešpora v jeho hlavě postačují, aby se u něj hráčská kariéra neopakovala.

Po návratu z PN Bohnice se setkal s obchodním partnerem, který mu oznámil, že některé společnosti, od kterých si peníze půjčil, jej zažalovali za podvod a čeká ho

soudní řízení. Přišel o podíly ve společnosti. Současně také již nějakou dobu nezvládal plnit vyživovací povinnost vůči svým dětem. Škoda přesahovala 5 mil. Kč, a tak původní návrh trestu byl 8 let. Protože však proces neprotahoval a přiznal se, byl nakonec odsouzen úhrnným trestem na 5 let odnětí svobody za podvod vůči 5 společnostem, se kterými obchodoval a zároveň za zanedbání povinné výživy. Po 2,5 letech byl podmíněně propuštěn na svobodu. Bylo pro něj obtížné začít znovu, ale našel si nové zaměstnání a dočasně bydlel u svého bratra, který mu byl oporou.

V tomto období však začal znovu hrát a vymklo se mu tak opět z ruky splácení dosavadních dluhů. Již neuzavřel žádné nové půjčky, hrál s nižšími finančními částkami, neboť více financí zkrátka neměl. Nastoupil do PN Bohnice podruhé. Po 4 letech na svobodě si však pravidelně nevyzvedával poštu, a nedoplatil tak řádně poplatky za soudní řízení. V roce 2007 již tedy věděl, že půjde znovu na 2,5 let do vězení za porušení podmínky a čekal pouze na datum nástupu do výkonu trestu. Naivně doufal, že si v kasinu v mezidobí nahraje nějaké peníze. U bratra z hrdosti již bydlet nechtěl a zaměstnání opustil. 8 měsíců před nástupem do výkonu trestu se z něj stal bezdomovec. Přespával v ulicích hlavního města, nebyl v kontaktu s rodinou, neměl peníze, ani přátele. Uvědomoval si, že ještě před několika měsíci nosil v kapsách sta tisíce korun. Přes den sháněl jídlo, v zimním období chodil na nejrůznější brigády, aby si mohl zaplatit ubytovnu. Žebрал na ulici o drobné a když nějaké získal, čelil dilematu, zda si zaplatit umývárnu, či si koupit jídlo. Sám tvrdí, že již chtěl být ve vězení a trest si odpykat, ale velmi se obával, co bude dělat po jeho propuštění na svobodu. Popisuje, jak náročné může být pro vězně po propuštění udržet si motivaci, začít znovu a zejména nerecidivovat.

Po 2,5 letech byl konečně propuštěn na svobodu, od té doby hazardně nehrál. Společnost, ve které pracoval již ve výkonu trestu, mu nabídla pracovní místo i po skončení výkonu trestu, za což byl rád, neboť se tohoto okamžiku velmi obával. Díky svým schopnostem a ambicím ve stejné společnosti současně zastává opět vedoucí pozici. Po svém propuštění se také seznámil se svou současnou partnerkou. Když v současnosti projde kolem hotelu Hilton, míchají se v něm negativní pocity ze zkušeností, které hraní zapříčinilo, ale zároveň stále cítí mírné bažení, které však úspěšně ovládá. Vede aktuálně spokojený život. Na doléčování

nedochází, avšak tvrdí, že ho v hlavě stále usměrňují slova pana doktora Nešpora, či například pana doktora Jílka. Zároveň udržuje přátelský vztah s dalším bývalým patologickým hráčem, který se také dokázal vrátit ke spokojenému a úspěšnému životu bez hazardu, a tak mohou kromě jiného sdílet společné zkušenosti z minulosti a vzájemně se podporovat. Alkohol nepije a finance spravuje jeho partnerka, přičemž on sám stále splácí dluhy z minulosti.

Jako nejzávažnější důsledek své hráčské kariéry uvádí ztrátu vztahu se svými dvěma dětmi, kteří o navázání kontaktu nestojí. S bývalou manželkou taktéž není v kontaktu. Dále výrazně vnímal a stále vnímá poškození svého jména a pověsti. Subjekt se do potíží dostal primárně z důvodů podnikání, ale právě hazard mu výrazně zkomplikoval napravení tohoto problému a ve výsledku ho právě poznamenání hraním dostalo na ulici a později do vězení. Sám tvrdí, že pokud by nezačal hrát, situace by se jistě vyvinula jinak. Zpětně hodnotí, že v letech jeho hráčské kariéry se sám sobě nepodobal co do charakteru. Stále cítí riziko inklinace k hazardu, avšak právě to vnímá jako pozitivum, neboť si tuto nebezpečnost uvědomuje.

Závěr

Práce nahlíží z kriminologické perspektivy na problematiku hazardního hraní. Zmíněny jsou jednotlivé druhy hazardních her, definice pojmů problémové a patologické hráčství, či craving v souvislosti s gamblingem. Pozornost je věnovaná také vyhodnocování rizikovosti jednotlivých druhů hazardních her, kde práce předkládá existující mezinárodní systém pro tyto účely vytvořený.

Pro ucelený přehled je nezbytný historický exkurs, který popisuje počáteční éru a vývoj hazardního hraní v současné ČR, či například vznik a rozšíření prvních válcových automatů v globálním měřítku. Text podrobně rozebírá aktuální fenomenologii hraní v ČR a komparuje údaje o stavu, struktuře a dynamice s údaji před účinností ZHH. V samostatné kapitole věnované on-line gamblingu jsou popsány důvody, proč je tento způsob hraní aktuálně na vzestupu a které subjekty k internetovému hraní tíhnou přirozeně více, než k hraní land-based.

Při vypracovávání kapitoly o kriminalitě v souvislosti s hazardním hraním autorka narazila na nedostatek dostupných zdrojů a statistik, které by toto kritérium zohledňovalo. Práce tvrdí, že souvislost mezi hazardem a kriminalitou jednoznačně existuje, avšak pro vyjádření stavu skutečné zejména sekundární kriminality chybí tyto údaje v současných policejních, či například justičních statistikách. Zmíněny jsou v tomto kontextu proto také studie zaměřené na specifický okruh reprezentativního vzorku, která potřebná epidemiologická data poskytují.

Důraz je kladen na kapitolu věnující se prevenci hazardu, kde kromě zhodnocení současných aktivit sociální a situační prevence práce teoreticky navrhuje další možné činnosti v této oblasti za účelem zvýšení její efektivity. Pozitivně hodnocena je zde snaha profesního sdružení, které se svými aktuálními i připravovanými činnostmi snaží udržet hazardní průmysl jako bezpečný druh zábavy.

Bakalářská práce může být, mimo jiné vzhledem ke konkrétním individuálním studiím, využita jako preventivní a informativní příručka k problematice hazardního hraní pro širokou veřejnost.

Seznam použité literatury

MONOGRAFIE

1. BLINKA, Lukáš. *Online závislosti: jednání jako droga? : online hry, sex a sociální sítě : diagnostika závislosti na internetu : prevence a léčba*. Praha: Grada, 2015. Psyché (Grada). ISBN 9788024753119.
2. DÁVIDOVÁ, Michaela. *Patologické hráčství: výskyt, diagnostika, léčba, komplexní pohled na problematiku*. Praha: Grada Publishing, 2020. ISBN 978-80-247-2758-5.
3. DRÁPAL Jakub a GŘIVNA Tomáš a kol. *Kriminologie*. 5., aktualizované vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2019. ISBN 978-80-7598-554-5.
4. FIEDOR, David. *Hazard v České republice*. Praha: Sociologické nakladatelství (SLON), 2020. Studie (Sociologické nakladatelství). ISBN 978-80-7419-303-3.
5. NEŠPOR, Karel. *Už jsem prohrál dost*. Praha: Sportpropag, 2006. str. 14. ISBN 8026038800
6. VACEK, Jaroslav. *Identifikace a řešení rizik spojených s hraním hazardních her: příručka pro obce a jejich zastupitele*. str. 53 Praha: Úřad vlády České republiky, 2014. Metodika (Úřad vlády České republiky). ISBN 978-80-7440-102-2.
7. WILLIAMS, Robert, Beverly L. WEST a Robert I. SIMPSON. *Prevence problémového hráčství: komplexní přehled důkazů a zjištěné dobré praxe*. 5., aktualizované vydání. Praha: Úřad vlády České republiky, 2014. Monografie (Úřad vlády České republiky). ISBN 978-80-7440-096-4.

8. ZOUBKOVÁ Ivana, Kazimír VEČERKA a kol. *Kriminologie*. 5., aktualizované vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2019. str. 151. ISBN 978-80-7598-554-5.

ZÁKONNÁ ÚPRAVA

9. Zákon č. 40/2009 Sb., *trestní zákoník* v posledním znění.
10. Zákon č. 186/2016 Sb., *zákon o hazardních hrách* v posledním znění.
11. Zákon č. 188/2016 Sb., *zákon, kterým se mění některé zákony v souvislosti s přijetím zákona o hazardních hrách a zákona o dani z hazardních her* v posledním znění.

ELEKTRONICKÉ ZDROJE

12. ANSELME, Patrick a Mike J. F. ROBINSON. *What motivates gambling behavior?: Insight into dopamine's role* [online]. Dostupné z: <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC3845016/>
13. Asterig.org: *Home & Methodology*, [online]. Dostupné z: <http://asterig.org/index.php/de/methodology>
14. BINDE, Per. *What are the most harmful forms of gambling?: Analyzing problem gambling prevalence surveys* [online]. Švédsko, 2011. ISSN: 1653-3895. Dostupné z: <https://gupea.ub.gu.se/handle/2077/26165>. Studie. University of Gothenburg.
15. Casino-hra-cz: *Co je to VLT?* [online]. Dostupné z: <https://www.casino-hra.cz/co-je-to-automat-vlt/>
16. Celnisprava.cz: *Tisková zpráva Celní správy České republiky* [online]. Dostupné z: <https://www.celnisprava.cz/cz/celni-urad-pro-hlavni-mesto-prahu/tiskove-zpravy/2020/Stranky/nelegalni-herna-byla-zamaskovana-jako-pujcovna-svatebnich-satu.aspx>

17. Drogy-info.cz: *Výroční zpráva o hazardním hraní v ČR v roce 2019* [online]. Dostupné z: https://www.drogy-info.cz/data/obj_files/33288/1055/VZhazard2019_web_v20200814-04.pdf
18. Drogy-info.cz: *Výroční zpráva o hazardním hraní v ČR v roce 2020* [online]. Dostupné z: <https://www.drogy-info.cz/publikace/vyrocni-zpravy/vyrocni-zprava-o-hazardnim-hrani-v-ceske-republice-v-roce-2020/>
19. Esfcr.cz: *Výskyt sociálně vyloučených lokalit dle ORP*, [online]. Dostupné z: https://www.esfcr.cz/mapa-svl-2015/www/index2f08.html?page=iframe_orp
20. GRALL-BRONNEC, Marie, Julie CAILLON, Elise HUMEAU, et al. *Gambling among European professional athletes: Prevalence and associated factors*. *Journal of Addictive Diseases* [online]. 2016. ISSN 1055-0887. Dostupné z: doi:10.1080/10550887.2016.1177807
21. LESIEUR, Henry R. a Robert L. CUSTER. *Pathological Gambling: Roots, Phases, and Treatment* [online]. 1984. Dostupné z: https://www.researchgate.net/publication/241643871_Pathological_Gambling_Roots_Phases_and_Treatment
22. Mfcr.cz: *Přehled výsledků z provozování loterií a jiných podobných her za rok 2009* [online]. Dostupné z: <https://www.mfcr.cz/cs/soukromy-sektor/hazardni-hry/archiv-zakon-c-202-1990-sb/vysledky-z-provozovani/2009/prehled-vysledku-z-provozovani-loterii-a-2646>

23. Mfcr.cz: *Přehled výsledků provozování hazardních her za rok 2017* [online]. Dostupné z: <https://www.mfcr.cz/cs/soukromy-sektor/hazardni-hry/archiv-zakon-c-202-1990-sb/vysledky-z-provozovani/2017/hodnoceni-vysledku-provozovani-loterii-2016-32211>
24. Mfcr.cz: *Seznam nepovolených internetových her* [online]. Dostupné z: <https://www.mfcr.cz/cs/soukromy-sektor/hazardni-hry/seznam-nepovolenych-internetovych-her>
25. Mfcr.cz: *Seznam legálních provozovatelů hazardních her dle ZHH a ZoL - platný ke dni 1.10.2021* [online]. Dostupné z: <https://www.mfcr.cz/cs/soukromy-sektor/hazardni-hry/prehledy-a-statistiky/prehledy-legalnich-provozovatelu-whiteli/2021/seznam-legalnich-provozovatelu-hazardnic-43132>
26. Mfcr.cz: *Rozšířené stanovisko Ministerstva financí ze dne 24.7.2014* [online]. Dostupné z: www.mfcr.cz-Loterie-a-sazky-Rozsirene-stanovisko-MF-k-tzv-Kvizomatum.pdf
27. Mfcr.cz: *Po rapidním úbytku heren rozjíždí Ministerstvo financí IT systém na ochranu občanů před hazardem: tisková zpráva* [online]. Česká republika: Ministerstvo financí ČR, 2019. Dostupné z: <https://www.mfcr.cz/cs/aktualne/tiskove-zpravy/2019/po-rapidnim-ubytku-heren-rozjizdi-minist-34262>
28. Mfcr.cz: *Informace pro veřejnost týkající se rejstříku vyloučených osob*. [online]. Česká republika: Ministerstvo financí ČR, 2019. Dostupné z: <https://www.mfcr.cz/cs/soukromy-sektor/hazardni-hry/rejstrik-vylouceny-ch-osob-rvo/pro-verejnost/2020/rejstrik-vylouceny-ch-osob-formulare-a-d-39422>

29. Neprohraživot.cz: *Patologické hráčství*. [online]. Dostupné z: <http://www.neprohrazivot.cz/category/patologicke-hracstvi/>
30. PETRŽELA, Vlastimil: *13. komnata Vlastimila Petržely* [online]. Praha: Česká televize-ČT 1, vysíláno 2009, 26 minut. [cit. 28.4 .2015]. Dostupné z: <https://www.ceskatelevize.cz/porady/1186000189-13-komnata/209562210800011/>
31. Policie.cz: *Statistické přehledy kriminality za rok 2021* [online]. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/statisticke-prehledy-kriminality-za-rok-2021.aspx>
32. SOUCHOVÁ, Dominika. *Marketingový výzkum o sponzoringu Ligy mistrů UEFA v ČR* [online]. Praha, 2015. Bakalářská práce. Dostupné z: <https://dspace.cuni.cz/handle/20.500.11956/76947?show=full>. Bakalářská práce. Univerzita Karlova.
33. VEROSTA Petr, Petr VEJROSTA, ed. *Patologické hráčství: souhrn faktů a aktuální situace v České republice* [online]. 2012. Přehledový článek. Dostupné z: <http://www.osbrneni.cz/wp-content/uploads/2013/07/patologicke-hracstvi-APA2011-1.pdf>
34. VÍZEK, Ladislav: *13. komnata Ladislava Vízka* [online]. Praha: Česká televize-ČT 1, vysíláno dne 12.3.2021, 25 minut. [cit. 28.4 .2015]. Dostupné z: <https://www.ceskatelevize.cz/porady/1186000189-13-komnata/221562210800003/>
35. Vlada.cz: *Národní strategie prevence a snižování škod spojených se závislostním chováním 2019-2027* [online]. Dostupné z: https://www.vlada.cz/cz/ppov/protidrogova-politika/strategie-a-plany/narodni-strategie-prevence-a-snizovani-skod-spojnych-se-zavislostnim-chovanim-2019_2027-173695/

36. Vyhláška č.14 / 2020, *Obecně závazná vyhláška, kterou se vymezují podmínky provozování hazardních her na území hlavního města Prahy* v posledním znění.
37. *Zodpovednehrani.cz: Nejen pro média - Hazardní firmy budou sledovat hráče. Software upozorní na rizikové chování a nabídne pomoc.* [online]. Dostupné z: <https://www.zodpovednehrani.cz/nejen-pro-media/lorem-ipsum6>
38. *Zodpovednehrani.cz: Prevence & regulace.* [online]. Dostupné z: <https://www.zodpovednehrani.cz/prevence-regulace/>
39. *Zodpovednehrani.cz: Prevence & regulace, Co dělají provozovatelé nad rámec regulace* [online]. Dostupné z: <https://www.zodpovednehrani.cz/prevence-regulace/>
40. *Zodpovednehrani.cz: Týden zodpovědného hraní.* [online]. Dostupné z: <https://www.zodpovednehrani.cz/tyden-zodpovedneho-hrani/>

JINÉ

41. RABOCH, Jiří, Michal HRDLIČKA, Pavel MOHR, Pavel PAVLOVSKÝ a Radek PTÁČEK, ed. *DSM-5®: diagnostický a statistický manuál duševních poruch.* Praha: Hogrefe - Testcentrum, 2015. ISBN 978-80-86471-52-5.
42. *MKN-10: mezinárodní statistická klasifikace nemocí a přidružených zdravotních problémů: desátá revize: obsahová aktualizace k 1.1.2018.* Praha: Ústav zdravotnických informací a statistiky ČR, 2018. ISBN 978-80-7472-168-7.

Seznam příloh

- I.** Výherní hrací přístroje
- II.** Video loterijní terminály
- III.** Problem Gambling Severity Index
- IV.** Informační leták Ministerstva Financí o RVO
- V.** Zákaz technických her na území hl. města Prahy
- VI.** Desatero zodpovědného hráče
- VII.** Okresy s nejvyšším počtem TH v přepočtu na tisíc obyvatel (str.19)
- VIII.** Reklama na kursovou sázku – parlamentní volby 2021
- IX.** Vymezení patologického hráčství DSM-5 (str. 16)
- X.** 20 otázek Anonymních Gamblerů
- XI.** Hráči okamžité číselné loterie
- XII.** Důvody pro zápis do RVO z moci úřední
- XIII.** Vizitka projektu Naberte kurz od společnosti Podané ruce
- XIV.** Informační leták k projektu Týden Zodpovědného hraní

Přílohy práce

I. Výherní hrací přístroje

Obrázek 1 Zdroj: <https://www.policie.cz/clanek/a-46801.aspx>

Obrázek 2 Zdroj: https://breclavsky.denik.cz/zpravy_region/automaty-uz-mohou-hrat-lide-jen-pod-jmenem-a-vyhradne-v-hernach-20180104.html

II. Video loterijní terminály

Obrázek 3 Zdroj: <https://www.casino-hra.cz/co-je-to-automat-vlt/>

Obrázek 4 Zdroj: https://www.casinoarena.cz/rubriky/kasino-zajimavosti/co-je-vlt-automat-video-loterijni-terminal_9209.html

III. Problem Gambling Severity Index

Sebeposuzovací nástroj pro identifikaci škodlivého a patologického hráčství – dotazník PGSI

Jak často se vám v posledních 12 měsících stalo...

Odpovídejte na škále: nikdy (0 bodů), občas (1 bod), celkem často (2 body) a téměř vždy (3 body).

1. Vsadil/a jste někdy více, než jste si mohl/a dovolit prohrát?
2. Potřeboval/a jste hrát se stále větším obnosem peněz, abyste dosáhl/a požadovaného vzrušení?
3. Vrátil/a jste se hned druhý den, abyste vyhrál/a zpět prohrané peníze?
4. Měl/a jste pocit, že by vám hraní mohlo způsobovat problémy?
5. Způsobilo vám hraní nějaké zdravotní problémy, včetně stresu nebo úzkosti?
6. Kritizovali někdy jiní lidé vaše hraní, nebo vám říkali, že máte s hraním problém, ať už to byla podle vás pravda nebo ne?
7. Způsobilo vám nebo vaší rodině hraní nějaké finanční problémy?
8. Cítil/a jste někdy vinu nad tím, že hraje, nebo nad tím, jaké následky má vaše hraní?
9. Půjčil/a jste si peníze na hru, nebo jste prodal/a nějaký majetek, abyste získal/a peníze na hru?

Vyhodnocení = součet odpovědí (tj. skóre 0–27 bodů):

0	žádné riziko
1–2	nízké riziko
3–7	střední riziko
8 a více	vysoké riziko

Obrázek 5 Zdroj: https://www.drogy-info.cz/data/obj_files/1618/804/Identifikace_a_reseni_rizik_spojenych_s_hranim_hazardnich_her.pdf

IV. Informační leták Ministerstva Financí o RVO

Nechte se chránit před hazardem

Máte problémy s hazardem? Cítíte, že se situace stává neúnosnou? Nechte se zapsat do rejstříku vyloučených osob. Zápis sice nenahradí odbornou léčbu či adiktologickou péči, ale může Vám pomoci, pokud chcete hraní hazardních her omezit nebo s ním přestat. Spolu s odbornou pomocí pomůže zmírnit negativní dopady hazardu na Váš život a život Vašich blízkých.

Co je to rejstřík vyloučených osob a jak funguje?

Rejstřík slouží k zamezení přístupu vyloučených osob k hazardním hrám. Cílem rejstříku je ochrana ohrožených skupin osob před negativními následky z hraní hazardu. Chráníme tím nejen samotné hráče, ale také jejich rodiny a nejbližší okolí, které často trpí negativními důsledky s tím spojenými.

Jaké důsledky má zápis do rejstříku vyloučených osob?

Provozovatel **nesmí vpustit osoby zapsané v rejstříku do heren a kasin, ani jim umožnit zřítit nebo používat uživatelské konto.**

Tato povinnost bude platit **nejpozději od 20. 12. 2020.**
Zapsat se ale můžete již dnes.

Kdo se zapisuje do rejstříku osob vyloučených z hazardu?

Kdokoliv, kdo o zápis do rejstříku sám požádá. MF dále do rejstříku automaticky zapisuje osoby, které:

- dostávají dávky pomoci v hmotné nouzi nebo jsou společně posuzovanou osobou (příspěvek na živobytí či doplatek na bydlení),
- jsou v úpadku,
- jsou osobami, kterým bylo uloženo předběžné opatření zákazu nebo omezení účastnit se hazardních her,
- jsou osobami s uloženou ochrannou léčbou závislosti na hazardních hrách.

Jak se mohu nechat do rejstříku vyloučených osob zapsat?

Zasláním žádosti Ministerstvu financí. Vzorový formulář najdete na www.mfcr.cz/hazard v části „Rejstřík vyloučených osob“. Žádost je nutné opatřit úředně ověřeným podpisem, případně uznávaným elektronickým podpisem. Rejstřík je neveřejný a údaje v něm jsou chráněné dle GDPR.

(*Upozorňujeme, že osoby zapsané do rejstříku na vlastní žádost mohou požádat o výmaz nejdříve uplynutím jednoho roku od jejich zápisu.)

Do rejstříku se můžete zapsat už dnes!

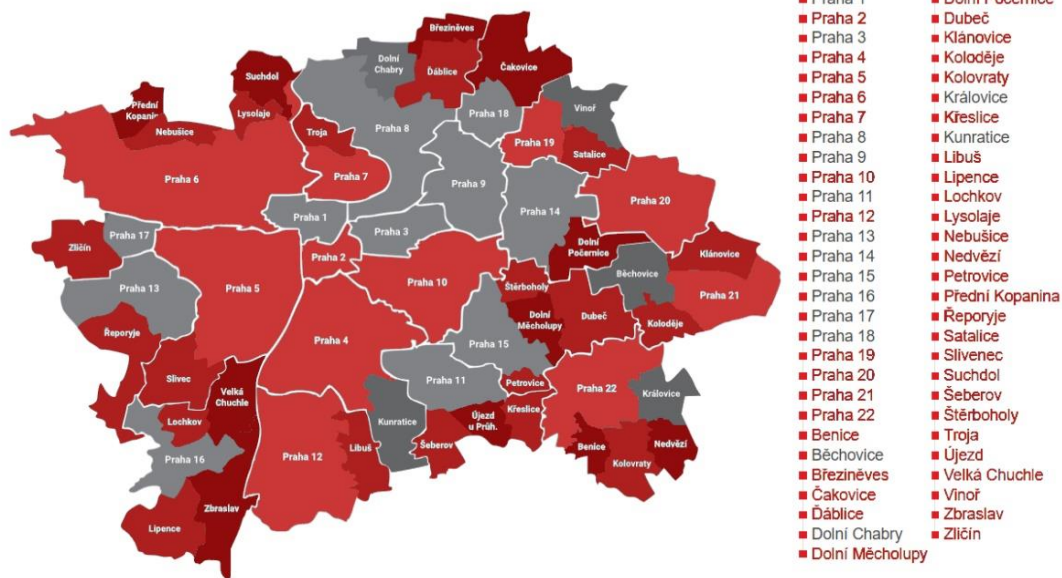

Ministerstvo financí
České republiky

Obrázek 6 Zdroj: https://www.mfcr.cz/assets/cs/media/Informacni-letak_2020_Hazard-Nechte-se-chronit-pred-hazardem.pdf

V. Zákaz technických her na území hl. města Prahy

Mapa městských částí

Obrázek 7 Zdroj: https://www.praha.eu/jnp/cz/o_meste/mestske_casti/index.html

Grafická úprava autorky za účelem zvýraznění městských částí, kde platí celoplošný zákaz TH.

VI. Desatero zodpovědného hráče

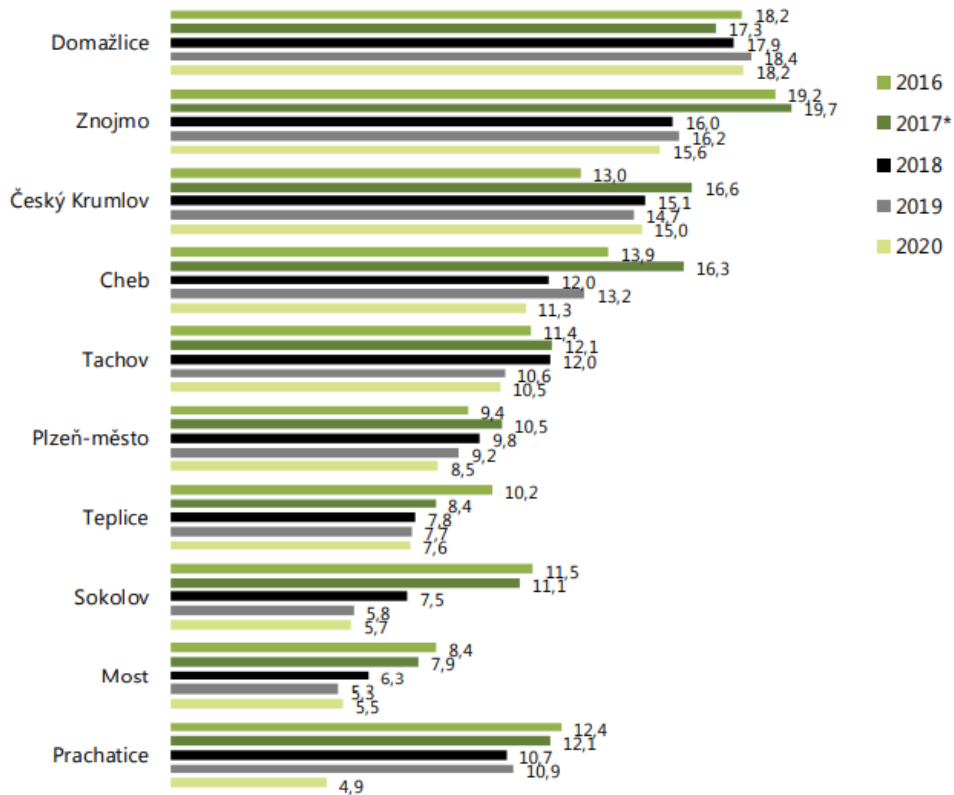
Desatero zodpovědného hráče

- 1** Vždy měj na paměti, že **sázení a hraní je pouze zábava**, nikdy se nejedná o zdroj výdělku.
- 2** **Předem si stanov maximální výšku sázek** a definuj, kterou část svých financí na sázky používáš.
- 3** **Předem si stanov maximální částku**, kterou jsi ochoten prohrát a tu dodržuj / nikdy nepřekračuj.
- 4** **Hraj pouze za své peníze**, na hru si nikdy nepůjčuj.
- 5** **Využívej nástroje provozovatelů** na možnost nastavení všech finančních limitů a limitů času stráveného na hře.
- 6** **Hraj pouze v dobrém stavu mysli**, bez požití alkoholu či drog nebo jiných omamných látek. A jen pokud nejsi v depresi či nemáš osobní problémy.
- 7** **Sázej a hraj pouze tam, kde se hraje legálně** a podle korektních pravidel. S pravidly dané hry se vždy seznam dříve, než začneš hrát.
- 8** **Při hře si vždy dělej pravidelné přestávky.**
- 9** **Nikdy nezkoušej zvrátit své prohry.**
- 10** **Pravidelně si kontroluj své chování při hře.** A svůj volný čas naplň i jinou zábavou.

Obrázek 8 Zdroj: <https://www.zodpovednehrani.cz/jak-hrat-zodpovedne/>

VII. Okresy s nejvyšším počtem TH v přepočtu na tisíc obyvatel (str.19)

datová příloha, graf 9-1: Počet TH v přepočtu na 1000 obyvatel v l. 2016–2020 ve vybraných okresech – 10 okresů s nejvyšším počtem TH v r. 2020

Pozn.: * Za r. 2017 graf nezahrnuje přibližně 1000 TH povolených podle ZHH.
Zdroj: Ministerstvo financí ČR (2021), zpracováno NMS

Obrázek 9 Zdroj: <https://www.drogy-info.cz/publikace/vyrocní-zpravy/vyrocní-zprava-o-hazardním-hraní-v-ceske-republice-v-roce-2020/>

VIII. Reklama na kursovou sázku – parlamentní volby 2021

FORTUNA

KDO VYHRAJE VOLBY?
VSAĎ SI A ZÍSKEJ VSTUPNÍ BONUS 900 Kč

Ministerstvo financí varuje: Účastí na hazardní hře může vzniknout závislost! Zákaz účasti osob mladších 18 let na hazardní hře.

Vsaď si

The advertisement features a central graphic of a ballot box with the colors of the Czech flag (white, red, and blue) and a yellow ballot paper being inserted. The background is a dark, starry space with a faint map of the Czech Republic and purple lightning bolts. The text is bold and yellow, contrasting with the dark background. A small paw print icon is visible in the bottom right corner.

Obrázek 10 Zdroj: Archiv autorky

IX. Vymezení patologického hráčství DSM-5 (str. 16)

„Přetrvávající a opakující se problémové hraní, které vede ke klinicky významnému narušení nebo nepohodě, o čemž svědčí u jedince výskyt čtyř (nebo více) z následujících kritérií během období 12 měsíců:

- 1. Potřeba hrát se vzrůstajícími finančními částkami za účelem dosažení žádoucího vzrušení.*
- 2. Neklid nebo iritabilita při pokusech omezit hraní nebo s ním skončit.*
- 3. Opakované neúspěšné pokusy kontrolovat či omezit hraní nebo ho ukončit.*
- 4. Časté zaobírání se hraním (např. přetrvávající myšlenky a znovuprožívání dřívějších hráčských zážitků, analyzování nebo plánování dalších činů, přemýšlení, jak získat peníze k hraní).*
- 5. Časté hraní, pokud cítí nepohodu (např. bezmocnost, vina, úzkost, deprese).*
- 6. Po prohře peněz se často druhý den vrací, aby vyrovnal bilanci (dohnat zpět své ztráty).*
- 7. Lhaní, aby zatajil rozsah zaujetí hraním.*
- 8. Ohrožení nebo ztráta významného vztahu, práce nebo příležitostí ke vzdělání nebo kariéře kvůli hraní.*
- 9. Spoléhání, že ostatní poskytnou peníze k nápravě zoufalé finanční situace zapříčiněné hraním.*

Obrázek 11 Zdroj: DSM-5

X. 20 otázek Anonymních Gamblerů (AG)

1. Ztratil(a) jste někdy čas určený k práci nebo studiu kvůli hazardní hře?
2. Učinil hazard Váš život doma nešťastným?
3. Poškodil hazard Vaši pověst?
4. Cítil(a) jste po hazardu výčitky svědomí?
5. Hrál(a) jste někdy hazardní hru proto, abyste získal(a) peníze, jimiž by jste zaplatil(a) dluhy nebo vyřešil(a) finanční problémy?
6. Zmenšilo hazardní hraní Vaši ctižádost a výkonnost?
7. Když jste prohrál(a), měl jste pocit, že se musíte k hazardní hře co nejdříve vrátit a vyhrát zpět, co jste prohrál(a)?
8. Když jste vyhrál(a), měl(a) jste silnou touhu se k hazardu vrátit a vyhrát ještě víc?
9. Hrál(a) jste hazardní hru často tak dlouho, dokud jste neprohrál(a) poslední peníze?
10. Půjčil(a) jste si někdy peníze, abyste financoval(a) hazard?
11. Prodal(a) jste někdy něco, abyste financoval(a) hazard?
12. Zdráhal(a) jste se použít peníze na hazard pro normální účely?
13. Způsobil hazard to, že jste se nestaral(a) o prospěch rodiny?
14. Hrál(a) jste někdy hazardní hru déle, než jste měl(a) původně v úmyslu?
15. Hrál(a) jste hazardní hru někdy, abyste unikl(a) starostem a trápením?
16. Spáchal(a) jste někdy, nebo jste někdy uvažoval(a) o spáchání nezákonného činu, abyste financoval(a) hazard?
17. Působil Vám hazard potíže se spaním?
18. Vedly hádky, nespokojenost nebo zklamání k tomu, že ve Vás vznikala touha hrát hazardní hru?
19. Když se na Vás „usmálo štěstí“, cítil(a) jste touhu to oslavit pár hodinami hazardu?
20. Uvažoval(a) jste někdy o sebezničení nebo sebevraždě kvůli hazardu?

Obrázek 12 Zdroj: <https://www.nabertekurz.cz/svepomocne-informace-a-lecba/diagnosticke-nastroje-dvacet-otazek-anonymnich-gambleru~a63>

XI. Hráči okamžité číselné loterie – Most

Obrázek 13 Zdroj: Archiv autorky

XII. Důvody pro zápis do RVO z moci úřední

- ***Osoba pobírá dávky pomoci v hmotné nouzi, s výjimkou mimořádné okamžité pomoci podle zákona upravujícího pomoc v hmotné nouzi a podle zákona upravujícího životní a existenční minimum***
- ***Osoba starší 18 let a je s osobou podle písmene a) společně posuzovaná podle zákona upravujícího pomoc v hmotné nouzi a podle zákona upravujícího životní a existenční minimum***
- ***Osoba, které bylo uloženo předběžné opatření zákazu her a sázek podle zákona upravujícího trestní řízení***
- ***Osoba, které bylo uloženo přiměřené omezení a přiměřená povinnost zdržet se hazardních her, hraní na hracích přístrojích a sázek nebo ochranné léčení spočívající v léčbě závislosti na hazardních hrách podle trestního zákoníku***
- ***Osoba, vůči které je pravomocně zjištěn úpadek podle zákona upravujícího úpadek a způsoby jeho řešení***

Obrázek 14 Zdroj: Zákon č. 186/2016 Sb., zákon o hazardních hrách, § 16a odst. 1 písm. a) až e)

XIII. Vizitka projektu Naberte kurz od společnosti Podané ruce

Evropská unie
Evropský sociální fond
Operační program Zaměstnanost

Nabízíme bezpečné prostředí, anonymní přístup a otevřenou komunikaci.

Ať už hrajete často nebo teprve začínáte – jsme zde pro Vás a Vaše blízké.

Jsme online! Můžete se zeptat na cokoliv a my Vám vždy odpovíme.

Umíme si jen tak popovídat, poradit Vám, ale i pomoci.

Víme, jak snížit rizika ze hry a jak přistupovat ke hraní zodpovědně.

Dokážeme Vás propojit s konkrétním odborníkem ve Vámi zvolené lokalitě.

Obrázek 15 Zdroj: Archiv autorky

XIV. Informační leták k projektu Týden Zodpovědného hraní

Týden Zodpovědného hraní

20.11.-27.11.2021

Týden věnovaný Projektu Zodpovědné hraní – platformě, která je nejen komunikační, ale také vzdělávací. Platformě, která informuje o všech nástrojích zodpovědného hraní a podává pomocnou ruku tam, kde je třeba.

O Projektu:

- Jedná se o samoregulační projekt, který připravil ve spolupráci s odborníky a provozovateli hazardních her Institut pro regulaci hazardních her, který zastupuje 95% legálního hazardního trhu.
- Do projektu je zapojeno 35 společností napříč loterním trhem.
- K projektu se přidali všichni hlavní provozovatelé hazardních her v České republice tj. FORTUNA, SAZKA, CHANCE a TIPSPORT, kteří podepsali Závazky Zodpovědného hraní jelikož se shodli na tom, že prioritou je ochrana zákazníka a chtějí aby tento druh podnikání byl vnímán jako zábavní, a ne hazardní.

www.zodpovednehrani.cz

Cíle Projektu:

- Podpořit prevenci a zabránit vzniku rizikového hráčství.
- Edukovat širokou veřejnost o zodpovědném hraní.
- Spolupracovat s odbornými organizacemi na vzdělávání a výzkumu.
- Včas detekovat potenciálně rizikové hráče a účinně adresovat pomoc.

Proč?

- Mezi hráči v celkové populaci jsou 3% problémových hráčů.
- V registru vyloučených hráčů je aktuálně 198 050 lidí.

Program Týdne Zodpovědného hraní

V rámci týdne ZH se odstartuje provoz sociálních médií, na kterých bude možné sledovat aktuální informace o projektu. Součástí budou odborné podcasty na různá témata týkající se gamblersství, ale i jiných závislostí. Podcastů se budou účastnit specializovaní adiktologové, terapeuti a další experti.

Spuštěna bude linka pomoci s odborníky na problémy s hraním, kteří budou ochotni poradit a pomoci jak samotným hráčům tak i lidem z jejich okolí, kteří by rádi někomu pomohli a nevědí jak začít. V televizním vysílání se také poprvé objeví televizní spoty, které byly natočeny s účelem zvýšení povědomí o tomto projektu.

Těšit se můžete také na debaty, které bude možno shlédnout přes streamovací platformu a kde se dozvíte například několik faktů a mýtů ze světa hazardu, ale hovořit se bude i na odbornější témata z oblasti nelegálního hazardu nebo regulace a samoregulace ve spolupráci s Ministerstvem Financí.

„Hraj se sebou fér. Hraj zodpovědně.“

#ZodpovedneHrani